Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 33 (20.001) • 1988 йил 9 февраль, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

Пудрат интизомни мустаҳкамлади

● Советободдаги «Водстрой» механизациялашган колоннанинг Сергей Краснобаев бошлиқ монтажчилар бригадаси ўтган йили социалистик мусобақа ғолиби бўлган эди. Бригада январь ойи якунлари бўйича яна ғолиб, деб топилди.

Бригада аъзолари юксак унумдорлик билан сидқидилдан меҳнат қилаётганликлари учун ҳам биринчиликни қўлдан бермаяптилар. Ишчилар ҳар куни смена топшириқларини деярли бир ярим баравар ошириб бажармоқдалар. Бу— пудрат усулида ишлаш натижасидир.

Бригаданинг ҳар бир аъзоси зўр ғайрат билан ишлаб, бир-бирига яқин касбларни ўрганиб олмоқдалар, ёшларга ёрдам бермоқдалар. Бу ерда ота ва бола Латиф ва Раҳмон Қамбаровлар, Б. Хошимов, Н. Холиқов сингари ишчилар кўпчиликка намуна бўлмоқдалар.

* * *

Мусобақа ғолиблари

● Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг бурғу дастгоҳларини бошқарувчи энг яхши машинистлари Саричек конида ўтказилган профессионал маҳорат конкурсида ўзларининг юксак маҳорат сирларини намойиш этдилар.

Конкурс шартларига кўра, бурғучилар ўз назарий билимларини намоён этишлари, сўнгра ана шу билимларини амалда тасдиқлашлари, яъни иккита қудуқни қазиб беришлари зарур эди.

Мусобақада Саричек ва Қалмоққир конларининг энг тажрибали бурғучилари қатнашганлиги жюрининг бошини қотириб қўйди. Тажрибали ишчилар В. Шпанагель, Р. Гареев ва В. Букреевлар конкурсда ғолиб чиқишди. Улар техникани аъло даражада билишларини, технология режимини тўғри танлай олиш уқувини намойиш этдилар. Конкурснинг бошқа қатнашчилари учун ҳам бу мусобақа жуда фойдали бўлди. Мусобақа кўпчилик учун юксак профессионал маҳорат мактаби бўлиб қолди.

* * *

Ускуналар прокатга берилади

● Фарғона моддий-техника таъминоти бошқармасида очилган прокат пункти қурилиш материаллари ишлаб чиқаришга ихтисослашаётган «Луч» кооперативининг оғир аҳволдан чиқиб олишига ёрдам берди. Бир оз ҳақ тўлаш эвазига кооперативга вақтинча фойдаланиб туриш учун бетон қорувчи агрегат берилди.

Янги хизмат турини жорий этаётган фарғоналик таъминотчилар область корхоналари ва ташкилотларига ортиқча ускуналар, асбоблар ва бошқа техника воситалари сотиб олмаслик учун тегишли ёрдам бермоқдалар. Маълумки, кўпгина корхона ва ташкилотлар ана шу ускуна ва асбоблардан жуда қисқа вақт ичида фойдаланадилар. Ҳозирнинг ўзидаёқ Фарғонадаги тараларни ремонт қилувчи база, «Дўстлик» меҳмонхонаси, «Искра» кооперативи ва бошқа корхоналар прокат пункти хизматидан фойдаланмоқдалар. Прокат хизмати мижозлари юк мотороллерлари, автопогрузчиклар ва бошқа ускуналарни сўраб буюртма бердилар. Буюртмачиларга янада яхшироқ хизмат кўрсатиш мақсадида Қўқон шаҳрида ҳам прокат пунктининг филиали очилди.

(ЎзТАГ).

ХАРИДОРНИНГ АЙТГАНИ АЙТГАН

Халққа манзур истеъмол молларини ишлаб чиқаришни кўпайтирайлик

Светлана Тупаева Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик бирлашмасида ишлаб, бой тажриба тўплаган. Ҳозирги кунда у комсомол-ёшлар бригадасига раҳбарлик қилмоқда. Бригада аъзолари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига зиммага олинган юксак социалистик мажбуриятларни шараф билан адо этиш учун кураш мусобақасида ғолиблар сафида бораётир. Бригада аъзолари Давлат қабули талаблари асосида ишлаб, маҳсулотларни дастлабки тақдимдаёқ манзур қилишга эришмоқдалар. Бригададошлар масъулиятли участкада — янги модадаги пальтолар тайёрланадиган потокда ишлаш маромини пухта ўзлаштириб олдилар. Шу тариқа замонавий модадаги пальтоларнинг шартномада белгиланган дастлабки туркумини истеъмолчиларга барвақт жўнатишга эришилди. Пальтоларнинг енгига, этагига мўйна сирилгани унинг харидоргирлик хусусиятини оширди.

Дарҳақиқат, халқ истеъмоли молларига бўлган харидор талабини мукаммал қондириш вазифасини ҳал этишда республика саноатининг турли тармоқлари ходимлари баланд руҳ билан меҳнат қилаётирлар. Тошкентдаги «Малика» трикотаж бирлашмаси, Қўқон пойабзал фабрикасидан ўрнак олган қатор корхоналар сифат потоклари ташкил этмоқдалар. Шундай потоклар негизида базавий корхоналар ташкил этиш тадбирлари кўрилаётгани диққатга сазовор.

Халқ истеъмоли моллари сифатини яхшилаш учун олиб борилаётган курашда партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари корхоналар коллективларига яқиндан амалий ёрдам кўрсатишга даъват этилганлар. Хўжалик ҳисобида ишлаш талаблари асосида меҳнат қилаётган қатор коллективларда сифат потокларини кенгайтиришга, харидор дидига мос, техникавий жиҳатдан мукаммал маҳсулотлар тайёрлашни кенгайтиришга алоҳида эътибор қилинмоқда.

Кўрилган чоралар натижасида кейинги вақтда республика саноатининг халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарувчи айрим тармоқлари мамлакатда етакчи ўринларга чиқиб олдилар. Ўзбекистон ҳозир табиий шойи газлама тўқишда биринчи, химиявий ипак тола ва пойабзал ишлаб чиқаришда учинчи ўринга чиқди. Шу беш йилликда республика ип газлама тўқиб чиқариш юзасидан РСФСРдан кейин иккинчи ўринни эгаллаши мўлжалланмоқда. Трикотаж буюмлар, тайёр кийим-кечаклар тайёрлаб чиқаришда комплекс программа вазифалари илдам бажарила бошланди.

Харидор талабларига қараб иш тутиш маҳсулот хилларини янгилаш ва сифатини тубдан яхшилашни тақозо этади. Мазкур соҳада дастлабки илдам қадамлар қўйилди. Бу йил ип газламаларнинг янги структуралари ишлаб чиқилди ва жорий этилди. Улар орасида поплин, батис, пахмоқ ва рўмолбоп газламалар ҳам бор. Тикувчилик корхоналарида сифати яхшиланган ва модабоп алоҳида янги молларнинг улуши кейинги бир йилда бир ярим баравар кўпайди. Бундай маҳсулотлар ишлаб чиқариш буюмларнинг умумий ҳажмида 31,8 процентни ташкил этди.

Енгил саноат корхоналарида хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитларида ишлаб чиқаришнинг қўшимча резервларини қидириб топиш борасида меҳнат коллективларининг активлиги ўсди. Трикотаж ва тикувчилик тармоқларининг саккизта корхонаси моллар ишлаб чиқариш ҳажмини 12,6 миллион сўмликка кўпайтириш таклифи билан чиқдилар.

Булар — халқ истеъмоли буюмлари сифатини яхшилаш соҳасида кўрилаётган катта ишнинг бир қисми, холос. Шуни ҳам айтиш керакки, республикада яратиб қўйилган ишлаб чиқариш потенциалидан янада тўла-тўкис фойдаланиш чора-тадбирлари кўрилиши керак. Республикада халқ истеъмоли молларининг учдан бир қисмини ишлаб чиқарадиган енгил саноатни ривожлантиришга ўтган беш йиллик мобайнида 1 миллиард сўмдан ортиқ капитал маблағ сарфланди. Ишлаб турган қувватлар ёнига 84 та корхона ва филиаллар қўшилди. Бироқ давлат сарфлаган маблағлардан олинаётган самара имконият даржасидан ва кутилаётганидан анча паст. Бунинг асосий сабаби ишлаб чиқаришни ташкил этиш, технология интизомидаги камчиликлар, нуқсонлардир. Кадрлар малакасининг етарли эмаслиги ҳам сифат кўрсаткичларига таъсир қиляпти, албатта.

Савдо ходимлари билан корхоналар мустаҳкам ҳамкорлигидан харидор катта наф олади. Андижон саноатчилари тажрибаси шундан далолат бермоқда. Область корхоналарида ишлаб чиқарилган янги хил истеъмол моллари харидор эҳтиёжини ўрганиш мақсадида аввал «Нодира», «Янгилик» фирма магазинларида сотиб кўрилади. Харидор суйган маҳсулотлар юзасидан корхона ҳамда савдо тармоқлари ўртасида шартномалар тузилмоқда. Бундай тартибда ишлаш туфайли облостдаги тикувчилик, пойабзал ва трикотаж бирлашмаларида сифати яхшиланган буюмлар тайёрлаш ҳажми 1,5 баравар ортди.

Бироқ, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарувчи тармоқлар корхоналари, енгил саноат илмий-тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари олдида кечиктириб бўлмайдиган мураккаб вазифалар турибди. Ўн иккинчи беш йиллик мобайнида мамлакатда ноозиқ-овқат моллар 35 процент кўпайиши кўзда тутилган бўлса, республикамизда бу кўрсаткич 46 процентни ташкил этади. Социал-иқтисодий тараққиётдаги бундай талаб тайёрлаб чиқарилаётган маҳсулотлар техникавий даражасини такомиллаштиришни тақозо этади. Бунда сифатни яхшилаш, маҳсулот турларини кўпайтириш биринчи даражали вазифа бўлиб қолаверади. Лекин харидор хоҳламаётган буюмларни ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш ҳам ҳаётий талабдир. Бунда харидоргир моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, мавжуд хилдаги маҳсулотларни мунтазам янгилаб бориш заруратидан ҳам кўз юмиб бўлмайди.

Ўн йиллар мобайнида кўпроқ пойафзал, кўпроқ кийим-кечак, кўпроқ мебель ишлаб чиқариш ҳақида гап бўлди-ю, амалда оз иш қилинди. Ялпи маҳсулот кўрсаткичи биринчи ўринга қўйилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IX пленумида «А» группаси корхоналари раҳбарларининг диққат-эътибори кўпроқ харидоргир моллар ишлаб чиқариш зарурлигига қаратилгани бежиз эмас. Чирчиқдаги қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатида ҳозир ҳар бир сўм иш ҳақи ҳисобига атиги 22 тийинлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариляпти. Ажабланарли жиҳати шундаки, шундай моллар тайёрлашни йил охиригача фақат 2 тийинлик кўпайтириш кўзда тутилган. Маҳсулот сифатини яхшилаш резервлари тўла назарда тутилмаган.

Эндиликда корхоналар берганини оладиган пайт эмас. Меҳнаткашларнинг эҳтиёжи, талаби, эстетик диди тобора ўсиб боряпти. Янада яхшироқ кийинишга, турмушда юқори сифатли буюмлардан фойдаланишга интилиш кучайди. Бу савдо-саноат ходимлари олдига етти ўлчаб бир кесиш, кенг ассортиментдаги, замонавий, бежирим, чет эл мамлакатлари билан рақобат қила оладиган юксак сифатли маҳсулотлар етказиб бериш вазифасини ўткир қилиб қўймоқда.

Бугунги кунда харидорнинг айтгани айтган. Партия XXVII съезди белгилаб берган улуғвор вазифалар ҳар бир коллективдан халққа манзур истеъмол моллари ишлаб чиқаришга ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ эътибор беришни талаб қилади.

Агросаноат комплекси ходимлари!

● КПСС Марказий Комитетининг агросаноат комплекси барча меҳнат коллективларига Мактуби асосида дала ишларини авж олдирайлик!

● Экин экадиган ва тупроққа ишлов берадиган машина ва механизмларни сифатли созлашга эришган илғорлардан ўрнак олинг!

● Далаларни текислаш, шўр ювиш, ўғит чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш, сифатли уруғлик жамғаришни тез ва соз ўтказиш шу куннинг муҳим вазифаси эканлигини унутманг!

● Устахоналар ва пайкалларда ишлаётганларнинг унумли меҳнат қилишлари ва мароқли дам олишлари таъминлансин!

КЎКЛАМ ЭШИК ҚОҚМОҚДА! УНГА ТАЙЁРГАРЛИК АСЛО СУСАЙМАСИН!

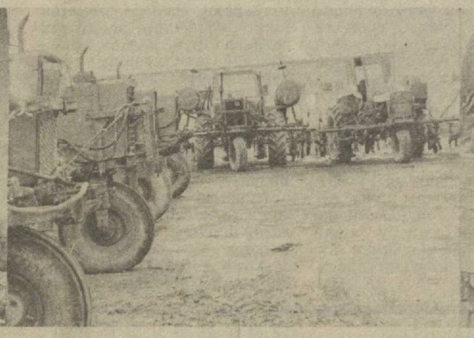

Республикамизнинг илғор хўжаликлари КПСС Марказий Комитетининг агросаноат комплекси барча меҳнат коллективларига Мактубига амалий иш билан жавоб бериб, кўкламги экиш кампаниясига пухта ҳозирлик кўрмоқдалар. Улар барча экиш техникасини старт чизиғига келтириб қўйдилар. Далаларга маҳаллий ўғит чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш, шўр ювиш авж олдириляпти.

Комсомол районидаги

Мўл ҳосилга замин

Турғун Аҳмедов номли совхозда ҳам кузги-қишки агротехника тадбирларини намунали ўтказишга катта эътибор берилмоқда. Бу ерда шўр ювиш, ариқ-зовурларни тозалаш, айниқса, тез ва соз олиб боріляпти. Хўжаликнинг марказий ремонт устахонасида ҳам иш қизғин. Ремонтчи ва механизаторларга қулай шароит яратиб берилганлиги, улар ўртасида социалистик мусобақанинг намунали ташкил этилганлиги туфайли барча техника воситалари сифатли созланиб, старт чизиғига келтириб қўйилди. Айни пайтда мавжуд 61 та чопиқ, 38 та ҳайдов тракторлари, 30 та сеялка, 11 та чизель, 486 та борона ва бошқа агрегатлар сўнгги марта синовдан ўтказилиб, ремонт сифати текшириб кўрилмоқда.

Суратларда: 1. Созловчи Ҳурмамат Салоҳиддинов ҳайдов трактори моторининг созлигини кўздан кечирмоқда. 2. Старт чизиғига қўйилган техника воситалари. 3. Сифат комиссияси аъзолари Жамол Мирзаев, Нишонбой Одамбоев ва Абдужалил Раҳимқуловлар ремонтдан чиқарилган сеялкаларнинг сифатини текширмоқдалар.

П. ЭРГАШЕВ фотолари.

ФУРСАТ ҒАНИМАТ

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг яқинда қабул қилган қарорида сув ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари белгиланган. Унда суғориладиган деҳқончиликда сувдан унумсиз фойдаланишни анча камайтириш, уни исроф қилишга барҳам бериш зарурлиги алоҳида таъкидланган. Хўш, тупроқнинг шўрини ювиш давом этаётган шу кунларда Хоразм областида сув ресурсларидан қандай фойдаланиляпти!

ОБЛАСТДА 212 минг гектар майдонда тупроқнинг шўри ювилиши керак. Унинг анчагина қисми кучли шўрланган ерлардир. Белгиланган лимитга кўра, шўр ювишга 916 миллион кубометр сув сарфлаш кўзда тутилмоқда.

Гурлан райони хўжаликлари сувдан унумли фойдаланиб, кейинги ўн кун ичида 6 минг гектардан кўпроқ майдонда тупроқнинг шўрини ювишга эришдилар. Хонқа, Янгиариқ районлари далаларида шўр ювиш жадаллашмоқда, бу ишни агротехника талабларига қатъий риоя қилган ҳолда ўтказишга катта эътибор берилмоқда.

Аммо область бўйича мавжуд сув ресурсларидан қониқарсиз фойдаланиляпти. Ҳозиргача 100 миллион кубометрдан зиёдроқ ҳажмда сув олиниб, нормадагига нисбатан 8 минг гектар кам майдонда тупроқнинг шўри ювилди. Умумий экин майдонининг учдан бир қисми, яъни 70 минг гектардан ортиқ ер суғоришга тайёрланган бўлишига қарамай, 20 минг гектарга етар-етмас майдонга сув берилган, холос.

Республикалараро Шовот, Ғозовот ва Қиличбой магистраль каналларида сувнинг анчагина қисми бекорга оқмоқда, Янгибозор, Шовот ва Қўшкўпир районлари об-ҳаво қулай келган бўлса ҳам ерларни тайёрлаш ва шўр ювишда орқада қолмоқдалар. Янгибозор районидаги «Москва», Куйбишев номли ва Ҳамза номли колхозларда суғоришга юз гектарлаб майдонлар тайёрлаб қўйилган. Лекин бу хўжаликларнинг раҳбарлари шўр ювишни пайсалга солмоқдалар. Урганч районидаги Нариманов номли, Энгельс номли колхозларда ҳам худди шундай аҳвол ҳукм сурмоқда. Шовот районида эса «СССР 60 йиллиги» совхози ва «Москва» колхозидан бошқа хўжаликлар шўр ювишга киришмаганликларини қандай изоҳлаш мумкин?

Қатор хўжаликларда насос қурилмаларини ишга туширишга эътиборсизлик билан қаралмоқда. 1200 дан ортиқ насосдан атиги 10 процентигина ишлатиляпти. Қўшкўпир районида 182 та насосдан фақат 3—4 таси ишлаб турибди. Сувчилар сонини кўпайтириш, уларга қулай меҳнат шароити яратиб бериш тўғрисида етарли ғамхўрлик қилинмаяпти.

Шу вақтгача хўжалик раҳбарларида «ҳали эртаку, шўр ювишга февралда киришамиз» деган кайфият ҳукм суриб келди. Мана, февраль ҳам ўтмоқда. Аммо ариқларда тўлиб оқаётган сувлардан фойдаланиш кўрсаткичи ҳануз пастлигича қолаётир.

Хоразм воҳаси шароитида одатда уч-тўрт марта, кучли шўрланган далаларда эса беш-олти марта шўр ювиш ўтказилади. Бу муҳим тадбирни ўтказишда ғанимат вақтнинг қадрига етиш, ҳар қатра сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш талаб этилади. Баҳорда сув танқис бўлиши эҳтимолини назардан қочирмаслик, шўр ювишни жадаллаштириш тадбирларини қатъият билан амалга ошириш лозим. Кўкламги экишни ўз муддатида ўтказиш бунга кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Уюшқоқлик билан

Андижон районидаги «Москва» совхози механизаторлари қиш мавсумининг долзарб вазифаси — техника ремонтини уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Шу кунга келиб 15 та чопиқ, 12 та ҳайдов трактори ва мавжуд 37 та сеялка ҳамда 120 та борона ремонтдан чиқариб қўйилди.

— КПСС Марказий Комитетининг агросаноат комплекси ходимларига йўллаган Мактуби ишимизга бўлган масъулиятни янада оширди, — дейди совхоз бош инженери Ҳ. Султонов. — Биз техника ремонтини тез ва сифатли олиб бориш учун чора-тадбирларни кўряпмиз. Бу ишларни тез кунда якунлаймиз. Механизаторлар ўртасидаги ўзаро социалистик мусобақа муҳим роль ўйнамоқда. Ғолибларни рағбатлантириш учун совхоз дирекцияси, партия, касаба союз комитетлари эсдалик совғалари ва пул мукофотлари таъсис этган. Механик Н. Остонақулов, механизаторлардан Ф. Мадиев, М. Эгамов, К. Болтабоев, Қ. Нишоновлар ишда намуна бўлишяпти.

Аммо ремонтчилар ўртасида эътирозга сабаб бўлаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Район техника ремонти корхонаси хўжалик механизаторларини ўз вақтида эҳтиёт қисмлар билан таъминламаяпти.

Шу райондаги Карл Маркс номли совхознинг марказий ремонт устахонасида ҳам экиш техникасини кўкламга шайлаш, машина-механизмларни ремонтдан чиқариш қизғин давом этяпти. Ремонтчи-слесарлар А. Жўраев, И. Исабоев, Т. Бўриев, И. Зуҳриддиновлар мусобақанинг олдинги сафида боришмоқда. Улар кунлик топшириқларини 1,5—2 ҳиссадан адо этиб, коллектив ҳурматига сазовор бўлишяпти. Шунингдек, далаларга маҳаллий ўғит ташиб чиқаришга ҳам катта эътибор қилиняпти. Бунинг учун 3 та отряд тузилиб, 22 та трактор далага ўғит ташимоқда. Ремонтчилар учун устахонада қулай меҳнат шароити яратилган. Иссиқ овқат ташкил этилган. Радио-телевизор, шахмат-шашка улар ихтиёрида.

Коллектив ремонт ишларини тезда тугатиб, беш йилликнинг учинчи йили мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратиш ниятидадир.

Ж. ТУРДИЕВ.

ҚИШЛОҚДА УЙ-ЖОЙ: РЕАЛЛИК ВА ИСТИҚБОЛ

Қандай қилиб уй-жой программасини ҳал этишни имкони борича жадаллаштирса бўлади, қишлоқ меҳнаткашларини қулай ва уларнинг қурби етадиган уйлар билан тезроқ таъминлашнинг қандай йўллари бор? Тошкент Олий партия мактабида «Давра суҳбати» мажлисида шу хусусда бафуржа гаплашиб олинди. Суҳбатда республикадаги қишлоқ район партия комитетларининг биринчи секретарлари, колхоз ва совхозлар партия комитетларининг секретарлари иштирок этдилар. Мажлисни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Н. Лобко олиб борди.

Сўзга чиққан нотиқлар 2000 йилга қадар Ўзбекистонда миқёси жиҳатидан ниҳоятда катта вазифани адо этиб, 210 миллион квадрат метрга яқин уй-жой қуриш лозимлигини таъкидладилар. Бунинг тенг ярми қишлоқ жойларида қурилиши керак. Барча тармоқларнинг меҳнаткашлари хўжалик юритишнинг янги, илғор усулларига ўтаётган бир вақтда ана шу энг муҳим социал вазифани бажаришга ҳам сифат жиҳатдан янгича ёндашув талаб этилади.

Хўжалик ҳисоби, ўзини-ўзи пул билан таъминлаш, бюрократик ғовларни бартараф этиш бу ишда яхши истиқболлар очиб бермоқда. Партия ташкилотларига, маҳаллий Советларга билимдон, ташаббускор кишилар раҳбарлик қилаётган районларда уй-жой проблемаси муваффақиятли ҳал этилаётганини тажриба кўрсатиб турибди. Фарғона ва Хоразм областларини ибрат қилиб кўрсатса бўлади. Ер ниҳоятда етишмай турган бўлса ҳам, бу областларда масалани оқилона ҳал этиш йўлини топдилар. Якка тартибда уй-жой қурувчиларга ортиқча харҳашасиз унумдорлиги паст ерларда участкалар ажратиб берилди, 20 минг сўмлик банк кредити бундай оилаларга зарур материаллар сотиб олишда, ниҳоятда мураккаб ишларни бажарадиган хўжалик ҳисобидаги бригадаларга ҳақ тўлашда ёрдамлашади.

Афсуски, бу тажриба республикада кенг ёйилмаяпти. Кўпчилик «Уй-жой» комплекс программасининг давлат капитал маблағлари эвазига ҳал этилишига ҳали ҳам умидвор бўлиб турибди. Архитекторлар ва лойиҳачилар ўзгаришларни кўра-била туриб илдамроқ ҳаракат қилишаётгани йўқ. Улар қишлоқда қуриладиган уйларнинг оригинал лойиҳаларини тайёрлашни чўзиб юбормоқдалар, номукаммал ва эски лойиҳаларни тақдим этмоқдалар.

Нотиқлар колхоз ва совхозлар яхши фойда кўриб ишласа, жойларда хўжалик ҳисобидаги бригадалар ташкил этилса ва уй-жой кооперативлари ривожлантирилсагина аҳволни тубдан ўзгартириш мумкин, деб таъкидладилар.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Қ. Ҳ. Маҳамадалиев, республика Госстройи, Давлат агросаноат комитетининг, СССР «Агропромбанк»ининг Ўзбекистон бўлими масъул ходимлари иштирок этдилар. Улар мажлис аҳлининг кўпгина саволларига жавоб қайтардилар.

(ЎзТАГ).

• *Интернационализм—байроғимиз*

ДЎСТЛИК ФЕСТИВАЛИ

Қарши шаҳрида ВЛКСМ 70 йиллигига бағишланган совет — болгар дўстлиги фестивали ниҳоясига етди.

Фестивалнинг уч кунлик программасига мувофиқ Қашқадарё область ёшларининг Димитровчи Коммунистик ёшлар союзи комитети фаоллари билан учрашувлари ўтказилди. Мазкур комитет ҳукуматлараро битимга мувофиқ Бухоро, Муборак ва Шўртанда бунёд этилаётган халқ хўжалиги объектларида ишлаётган болгар йигит ва қизларни бирлаштирган. Совет ва болгар ёшлари намояндалари икки қардош мамлакат комсомол съездлари ўртага қўйган қарорларини бажаришда ВЛКСМ ва ДКЁС бошланғич комсомол ташкилотларининг ролини муҳокама қилдилар.

Болгариялик меҳмонлар Бутуниттифоқ комсомол зарбдор қурилиши — «Қаршистрой» объектларида, СССР 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлдилар, маҳаллий олий ўқув юртлари студентлари билан учрашдилар. Шаҳардаги «Меҳнат» стадионида спартакиада ва «Ёшлар тинчлик учун курашда» деган сиёсий плакат конкурси ўтказилди. Ёшлар кафеларида интернационал дўстлик кечалари бўлиб ўтди. Область музикали драма театри саҳнасида областнинг энг яхши бадиий коллективлари фестиваль қатнашчилари учун концерт қўйиб бердилар. Фестиваль Қарши ёшлар марказида совет ва болгар ҳаваскор артистларининг учрашуви билан ниҳоясига етди.

(ЎзТАГ мухбири).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ ЎРТОҚ Н. В. ТАЛИЗИННИ СССР ДАВЛАТ ПЛАН КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ Николай Владимирович **Талызин** СССР Давлат план комитетининг раиси вазифасидан озод этилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.
Москва, Кремль.
1988 йил 5 февраль.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

СССР Министрлар Совети СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ Н. В. Тализинни СССР Министрлар Советининг Социал тараққиёт масалалари билан шуғулланувчи Бюроси раиси этиб тасдиқлади.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ю. Д. МАСЛЮКОВНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ ВА СССР ДАВЛАТ ПЛАН КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўртоқ Юрий Дмитриевич **Маслюков** СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ва СССР Давлат план комитетининг раиси қилиб тайинлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.
Москва, Кремль.
1988 йил 5 февраль.

• *Партия турмуши: қарор ва ижро*

ЭСКИЧА ИШЛАШ ОҚИБАТИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси Андижон область партия комитетининг КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленуми талаблари асосида бошланғич партия ташкилотлари ишини қайта қуриш борасидаги фаолиятини кўриб чиқиб, қарор қабул қилган эди. Унда область, шаҳар ва район партия комитетлари, аксарият бошланғич партия ташкилотлари фаолиятида қайта қуриш секин бораётганлиги, кескин силжишлар, ўзгаришлар содир бўлмаётганлиги қайд этилганди.

Мана шундан буён орадан саккиз ой ўтди. Бу даврда партия ташкилотлари ҳаётида қандай ижобий ўзгаришлар рўй берди? Энг муҳими, танқиддан қандай хулоса чиқарилди? Биз ана шу саволларга жавоб ахтариб, Балиқчи район партия комитети ва райондаги бошланғич партия ташкилотлари фаолияти билан танишдик.

Қарордан сўнг район партия комитети бошланғич ташкилотлар жанговарлигини ошириш соҳасида муайян ишлар қилди. Аввало, бу қарор район партия комитетида, 117 бошланғич, 215 цех партия ташкилотида, 53 партия группасида чуқур ўрганилиб, уни амалга ошириш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди. Райкомнинг партия қуйи бўғинлари билан алоқаси мустаҳкамланди. Партком секретарларини ҳуда-беҳуда район партия комитетига чақириб, турли топшириқлар бериш, қилинган ишлар ҳақида ахборот сўраш камайди. Белгиланган тадбирлар, қарорларнинг ижросини жойларга бориб назорат қилиш йўлга қўйилди. Райком аппарати ходимлари ҳар ҳафтанинг сешанба ва жума кунлари бошланғич партия ташкилотларига бориб, уларнинг секретарларига иш юритиш, йиғилишлар ўтказиш, қарорлар тайёрлаш, социалистик мусобақани ташкил этиш, тартиб-интизомни мустаҳкамлаш, сиёсий, иқтисодий ўқув самарадорлиги ва таъсирчанлигини ошириш юзасидан аниқ ёрдам бера бошладилар.

Район партия комитетида Балиқчи нотўқима материаллар фабрикаси, М. Горький номли совхоз, «КПСС XXV съезди» колхози партия ташкилотлари (секретарлари — М. Қодиров, Р. Асқаров, М. Аҳмедова) ҳамда бошқа бир қатор партия ташкилотлари фаолиятида эътиборга лойиқ ишлар қилинаётгани, бу ерларда экономикада ҳам, социал соҳада ҳам бир қанча янгиликлар куртак ёзаётганлигини айтишди. «КПСС XXV съезди» колхози партия комитети чорвачиликни интенсив ривожлантириш соҳасида анча иш қилди. Бу хўжалик чорва маҳсулотлари етиштириш бўйича районда энг юқори кўрсаткичга эришди. Коммунист сут соғувчи Ж. Эрмонқулова пудрат асосида ишлаб, ҳар бош сигирдан 4 минг килограммдан сут соғиб олди.

— Ҳаётнинг ўзи партиявий ишлар марказини бевосита бошланғич ташкилотларга кўчиришни тақозо қиляпти, — дейди район партия комитети ташкилий ишлар бўлимининг мудири Р. Мақсудов. — Райком секретарлари, бюро аъзолари партиянинг қуйи бўғинлари йиғилишларида мунтазам қатнашиб турадилар. «Очиқ хатлар» куни ўтказиш анъанага айланди.

Умуман, райком бюроси ўз ишини қайта қуришга астойдил киришган. Интизомни, тартиб ва уюшқоқликни мустаҳкамлаш учун курашда меҳнат коллективларига бошчилик қиляпти, уларга йўл-йўриқлар кўрсатмоқда. Аммо райком секретарлари, бюро аъзолари, бўлим мудирлари ва инструкторларининг хўжаликларга қилаётган «сафар»лари кўпинча изсиз қолаётгани, улар ўтказаётган мулоқотлар ва суҳбатлардан кейин ҳам қуйи бўғинлардаги аҳвол деярли ўзгармай қолаётгани бу ишда ҳали ҳам расмиятчилик руҳи кучли эканлигини кўрсатади.

Масалан, район партия комитети ўтган йилнинг бошида «Правда» колхози партия комитетининг фаолиятини ўрганиб, бюро мажлисида муҳокама қилган эди. Партком секретари С. Раҳимовга иш юритиш юзасидан баъзи маслаҳатлар берилганди. Кейинчалик эса ташкилий бўлим инструктори Ф. Аҳмедова колхозга бориб, партия комитетига «ёрдам» кўрсатди. Райком бюросининг танбеҳи ҳам, Ф. Аҳмедованинг ташрифи ҳам натижа бермади. Бунга С. Раҳимов билан бўлган суҳбат давомида ишонч ҳосил қилдик.

«Правда» колхози партия комитетининг секретари С. Раҳимов шу вазифада бир неча йиллардан бери ишлаб келаётган бўлса-да, партия ташкилоти ишига суст раҳбарлик қилди. Ўз устида кунт билан ишламаслиги оқибатида партиявий раҳбарликнинг услуби ва методларини эгаллаб олмаган. Мустақил фикрга эга бўлмаганлиги учун колхоз раисининг кўрсатмаларини кутиб туришга ўрганиб қолган. Ҳисобот йиғилишида коммунистлар унинг камчиликлари ҳақида ошкора гапирган бўлсалар-да, унинг фаолияти «қониқарли» деб топилди.

Кўриниб турибдики, коммунистлар сайлов чоғида юзхотирчиликка йўл қўйишган. Райком эса демократия деб бетараф турган. Биз колхоз партия комитетининг қайта қуриш масаласига бағишланган йиғилиш материаллари билан танишдик. Партком секретарининг 21 қоғозли доклади бошдан охиригача умумий гаплардан иборат. Унда хўжалик фаолияти, партиявий ишлар чуқур таҳлил қилинмаган. Коммунистлар олдида турган долзарб вазифалар айтилмаган. Бундай йиғилишлар умумий ишга фойда бермайди.

Райком бюросининг қайта қуришга раҳбарлиги масаласи кўрилган пленумга тайёргарлик чоғида партия ташкилотларининг баъзи секретарларида ишчанлик, ташаббускорлик, ижодкорлик, конкретлилик етишмаслиги намоён бўлди. Партия йиғилишлари муҳокамасига бир қолипдаги, доим такрорланиб турадиган масалаларни киритиш «касали» ҳамон давом этяпти. Бу гаплар кўпроқ 6-мактаб, Чинобод ип йигирув ва тўқув фабрикаси партия ташкилотлари (секретарлари А. Мирзаев, Ю. Ҳайдаров)га тегишлидир.

Район партия комитети кадрлар билан ишлаш услубида муайян ўзгаришлар ясади. Аммо бу соҳада ҳам муаммолар бор. Ҳисобот йиғилишларида ўз ишини қайта қуролмаган, ўзини уринтиришни, ишдаги камчиликлар, хатолар, ўпирилишларнинг сабабларини излашни хоҳламаган партком секретарларидан 8 нафари вазифасидан озод қилинди. 61 нафар партбюро ва партком аъзолари сайланма орган составидан чиқарилди. Паррандачилик фабрикаси, район агросаноат бирлашмаси, 3-механизациялашган кўчма колонна партия ташкилотлари (секретарлари А. Алимов, И. Шамсутдинов, Х. Хожимуродов) фаолияти қониқарсиз, деб топилди.

— Очиқ тан олиш керак, — деди райкомнинг биринчи секретари А. Мўминов, — кадр танлашда кўп янглишяпмиз. Кейинги икки йилда 85 раҳбар кадр алмаштирилди. Биз ишонч билдирган баъзи кадрлар нобоп бўлиб чиқяпти. Коммунист И. Эгамбердиевни Киров номли колхоз правлениеси раислигига тавсия этиб адашдик. У бир йилча ҳам ишламади. Ишни эплолмагани учун вазифасидан олиб ташлашга мажбур бўлдик.

Кадрларга нисбатан талабчанликни ошириш керак, деймиз. Тўғри, шундай қилиш зарур. Айни вақтда уларга ўргатиш, йўл-йўриқ кўрсатиш ҳам керак. Биз бу соҳада оқсаб қоляпмиз. Баъзи раҳбар кадрларда билим, ўқув етишмаяпти.

Райком секретарининг гапида жон бор. Баъзи раҳбар кадрларнинг савияси паст, билим доираси тор, ўқимайди, ўрганмайди. Район партия комитети кадрларни ғоявий чиниқтиришга ҳаракат қиляпти. Куйбишев номли, «Ўзбекистон» колхозларида цех партия ташкилотлари секретарларининг семинари ўтказилди. Раҳбар ходимларнинг ўқиши ташкил этилди. Бюро аъзолари ёш мутахассислар билан жонли мулоқотда бўлдилар. Ўтган йили партком секретарларидан 3 киши пленумда, 7 киши райком бюросида ҳисоб берди.

Партиявий ишларнинг самараси рақамларда ўз ифодасини топади. Ўтган йили район саноати маҳсулот ишлаб чиқариш планини ошириб бажарди. Капитал маблағлар ўзлаштириш, транспорт, алоқа, газ, кино хизмати кўрсатиш планлари ҳам уддаланди.

Агросаноат секторида ижобий силжишларга эришилди. Пахта, мевадан ташқари ҳамма соҳа плани бажарилди. Пахта район экономикасининг асосини ташкил этади. Ўтган йили пахта тайёрлаш плани тўлмай қолди. Ҳосилдорлик 1985 йилга нисбатан камайиб кетди. Агротехника қоидаларининг бузилиши, чигит вақтида ундириб олинмаганлиги, ҳосилнинг кеч етилиши планнинг бажарилмай қолишига сабаб бўлди.

Балиқчи район партия комитети қайта қуришнинг иккинчи босқичида ўз иш услубини тубдан ўзгартириш, хўжаликларни ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказиш учун тайёрлаши керак. Район бўйича атиги икки хўжалик: «КПСС XXV съезди», «Коммунист» колхозларигина хўжалик ҳисобига ўтишга тайёр. Район партия комитети бу долзарб масалани чуқур ўрганиб кун тартибига киритиши керак.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• *Ахборот*

«КИМЕГАР» МУХЛИСЛАРИ

◆ Қўқондаги суперфосфат заводининг «Кимёгар» маданият саройида фаолият кўрсатиб келаётган цирк студияси «халқ бадиий коллективи» номини олди.

М. Қулижонов раҳбарлик қилаётган ҳаваскорлар саноат корхоналарида, ўқув юртлари, колхоз ва совхозларда бўлиб, мухлисларни ўз санъатлари билан баҳраманд этмоқдалар.

З. РАҲИМОВА.

●

ЯНГИ ХЎЖАЛИК

◆ Риштон районидаги Сўх қишлоғида ўз-ўзига хизмат кўрсатувчи гастроном фойдаланишга топширилди. Куйбишев номли колхоз марказида эса 10 та қўшқаватли уй қурилиб, 38 оила ҳовли тўйин ўтказди.

Райониниг Нишонбобо қирадирларида эса янги «Ўрикзор» совхози ташкил этилди. Қанддек ўрик ва бошқа мевалар етиштиришга ихтисослаштирилган бу хўжаликка «Риштон», «Ўзбекистон 50 йиллиги», Навоий номли совхозлар ва «Коммунизм» колхозининг дашт ерларидан 2200 гектар ер ажратиб берилди.

Н. РАУФЖОНОВ.

Юксак суръатлар билан

Шарғун шахтаси (Сариосиё райони) кончилари меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича топшириқни 107 процент ва ундан ошириб бажаришга эришмоқдалар. Ҳар бир тонна кўмирнинг таннархи бир ярим — икки сўмга арзонлаштирилмоқда. Бошқа иқтисодий кўрсаткичлар ҳам яхшиланаётир. Ўтган йили 174,9 минг тонна ёқилғи қазиб олинди. 1990 йилга келиб кўмир қазиб олиш 200 минг тоннага етказилади.

Меҳнат интизоми мустаҳкамланиб, ишлаб чиқариш технологияси жараёнлари такомиллаштирилмоқда. Кадрлар қўнимсизлиги деярли тугатилган. Ҳаттоки ишга конкурс бўйича қабул қилиняпти.

Проходкачилар Аҳмад Норматов, Чори Рамазонов ишда бошқаларга намуна кўрсатишяпти. Электровоз машинисти Ҳасан Суюнов бу ерда 1981 йилдан бери ишлайди. Ҳамкасблари ҳурматини қозонган.

Кончилар Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига социалистик мусобақани авж олдириб юборишган.

Суратда: партия анжумани шарафига ўтказилаётган мусобақа илғорлари (чапдан ўнгга) А. Норматов, бригада бошлиғи М. Рафиқов ва Ч. Рамазонов сменадан сўнг.

В. ЛЕШЧЕНКО фотоси (ЎзТАГ).

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

СОВЕТ—АМЕРИКА КОНФЕРЕНЦИЯСИ ТУГАДИ

ВАШИНГТОН, (ТАСС). Совет ва Америка жамоатчилиги вакилларининг «Ядро асрида янгича фикрлаш» мавзуидаги конференцияси ўз ишини тамомлади. Конференция Америка — Совет мулоқоти учун курашувчи марказ томонидан уюштирилиб, у мана шу учрашувга 100 га яқин Совет ва 400 дан зиёд Америка гражданини — фан, маориф, маданият, санъат арбобларини, жамоат ташкилотлари ва диний ташкилотларнинг намояндаларини, космонавтлар, врачлар, бизнесменларни таклиф этди.

Учрашувдан мақсад, икки мамлакат жамоатчилигининг куч-ғайратлари билан шундай қўшма лойиҳаларни ишлаб чиқишдан иборат эдики, бу лойиҳалар СССР билан АҚШ ўртасида ишончни ривожлантиришга, қуролсизланиш жараёнига, халқаро муносабатларда янгича фикрлашни жорий этишга кўмаклашиши лозим.

Вашингтондаги конференциядан кейин совет делегацияси Нью-Йоркка жўнаб кетди. Бу ерда Америка жамоатчилиги билан учрашувлар, фикрашувлар, янги лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва муҳокама қилиш давом эттирилади.

Ўзбекистон делегацияси— АҚШ сафари тўғрисида

Америка «Фрэндшип форс» («Куч—дўстликда») ташкилотининг таклифига биноан АҚШга бориб келган Ўзбекистон жамоатчилиги делегацияси аъзолари жанубдаги Теннесси штатининг катта иқтисодий ва маданий маркази — Мемфис шаҳрининг фахрий гражданлари бўлдилар. Улар қарийб икки ҳафталик сафар чоғида Вашингтон, Нью-Йорк, Портленд, Ванкувер, Олимпия ва Сиэтл шаҳарларида ҳам бўлиб, жамиятнинг ғоят кенг табақаларига мансуб кишилар — ишчилар ва фермерлар билан, сиёсат ва жамоат арбоблари, студентлар, врачлар ва пенсионерлар билан учрашдилар. Делегация қайтиб келгач, Тошкентда матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Шу матбуот конференциясида делегация аъзолари, республика фани, маданияти, саноати ва қишлоқ хўжалигининг ходимлари олган таассуротларини журналистлар билан баҳам кўрдилар, Америка диёрдаги учрашувлар тўғрисида гапириб бердилар.

— Бўлиб ўтган сафарнинг хусусияти шунда эдики, делегация мамлакатнинг энг ичкарисида ҳам бўлди, бу ерлардаги америкаликларнинг кўпчилиги совет кишилари билан ҳали учрашмаганди, — деб таъкидлади Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти президиумининг раиси Ф. Ғ. Тешабоев. — Яна бир хос хусусият шундаки, биз шаҳарларнинг кўпчилигида меҳмонхоналарда эмас, оддий америкаликларнинг уйларида турдик.

— Учрашувлар қатнашчиларининг кўпчилиги бир-бирининг тилини билмаслиги мулоқотда енгиб бўлмайдиган ғов бўлолмади, — деди Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов. — Кишиларнинг ўзаро тавозеи, фикр-мулоҳазаларнинг очиқлиги бир-бирларини тушуниш сари йўл очди. Масалан, Олимпия шаҳрида ёш муаллимлар Бонни ва Ларри Котрен оиласида яшадим. Улар рус тили ва адабиётини ўрганишмоқда, СССРда бўлишган. Дарвоқе, бўлғуси келин-куёв бизнинг мамлакатимизда бир-бирлари билан танишганлар. Биз жамиятларимизнинг ҳар бирига хос ялпи, шунингдек кўпгина ички проблемалар тўғрисида очиқ суҳбатлашдик.

— Америкаликлар мамлакатимиздаги воқеаларга, демократиялаш, ошкоралик, экономикани қайта қуриш жараёнларига жуда қизиқиб қарамоқдалар. —деди В. И. Ленин номидаги Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг директори В. Н. Сигедин. — СССРнинг ташқи сиёсат соҳасидаги ташаббусларини, халқаро ишларда совет раҳбарлари олға сураётган янгича фикрлаш принципларини, давлатларимиз ўртасидаги муносабатларда яхшилик сари бурилишни Америка халқининг катта кўпчилиги чин қалбдан маъқулламоқда. Бунга ўзимиз қаноат ҳосил қилдик — ҳамсуҳбатларимизнинг кўпчилиги совет кишилари билан учрашув ғаразли пропаганда ўн йиллаб мияга михлаган бир қолипдаги кўпгина гаплардан қутулишимизга имкон берди, деб эътироф этдилар.

* * *

АҚШга бориб келган Ўзбекистон жамоатчилиги делегациясининг раҳбари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков Тошкентда республика Министрлар Совети ва Госплани аппаратининг, министрликлар ва идораларнинг ходимлари, жамоат ташкилотларининг вакиллари билан учрашди. У делегация сафари натижалари, Ўзбекистон билан АҚШ жамоатчилиги вакиллари ўртасида бундан буёнги мулоқотларнинг истиқболлари тўғрисида сўзлаб берди, шу ерда ҳозир бўлганларни Америка қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва қайта ишлаш тармоқлари қандай ташкил қилинганлиги билан батафсил таништирди.

— Америка фермерларининг, айниқса, пахтачилик ва чорвачилик соҳасидаги тажрибаси биз учун ҳам жуда фойдали бўлиши мумкин, — деб таъкидлади И. Ҳ. Жўрабеков. — Етиштирилган бутун ҳосилни истеъмолчиларга нест-нобуд қилмай етказишда ҳам, оилавий пудратни ташкил этишда ҳам, техникадан, шу жумладан ҳисоблаш техникасидан самарали фойдаланишда ҳам улардан ўрганса арзийдиган тажрибалар бор.

(ЎзТАГ).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ЛИССАБОН

Португалия президенти Мариу Соареш Марказий Америкадаги можарони тинч бартараф этиш йўлидаги куч-ғайратларни қатъий қўллаб-қувватлашини билдирди. Португалия давлати бошлиғининг яқинда Лиссабонда Коста-Риканинг Ғарбий Европа етти мамлакатидаги элчилари билан бўлиб ўтган учрашувида у Коста-Рика президенти Оскар Ариас олға сурган тинчлик плани ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтди. Бу план, жумладан, душманлик ҳаракатлари ҳамда Марказий Америка мамлакатларининг ички ишларига ташқаридан аралашишнинг тўхтатилишини кўзда тутади. Мариу Соареш халқаро майдонда мана шу мақсадларга эришиш учун бундан буён ҳам кўмаклашишга тайёр эканлигини изҳор қилди.

● ГАВАНА

Лотин Америкасида регион учун муштарак бўлган муаммоларни ҳал этиш йўлида биргаликда ҳаракат қилиш зарурлигини англаш кучайиб бормоқда, деди Куба ташқи ишлар министри Исидоро Мальмиерка. Министр чет элларга қилган сафаридан қайтиб келгандан кейин ўтказган матбуот конференциясида сўзга чиқди. У ана шу сафари вақтида Панама, Уругвай, Бразилия, Аргентина ва Мексикада бўлди. Сафар чоғида бўлиб ўтган учрашувлар, деди у, регион мамлакатларининг тараққиётига жуда катта ташқи қарз салбий таъсир ўтказаётганидан шу мамлакатларнинг ташвиши кучайиб бораётганлигини намойиш қилди.

● ВАШИНГТОН

Аэронавтика ва космик фазони тадқиқ қилиш миллий бошқармаси (НАСА) АҚШнинг бўлажак орбитал космик станцияси билан боғлиқ планларни бу ерда эълон қилди. НАСАнинг конгрессга тақдим этган баённомасида уқтирилишича, космонавтларнинг станция ичида 6 ойгача бўлишлари планлаштирилган. «Совет космонавтлари инсон космосда 10 ойдан кўпроқ вақт тура олишини кўрсатганликлари» НАСАнинг баённомасида алоҳида таъкидланади. Шу пайтгача Америка космонавтларининг фазода энг кўп бўлган вақти 84 кунни ташкил этган эди. Америка астронавтлари «Скайлэб» ичида роппа-роса шунча кун ўтказишган эди.

НАСА маълумотларича, орбитал станцияни вужудга келтириш учун «Шаттл» типидаги кўп марта фойдаланиладиган кемаларнинг 19 марта парвоз қилишига тўғри келади. Станцияни монтаж қилишга тахминан 36 ой вақт кетади, уни ясаш учун эса чамаси бир миллиард доллар маблағ сарфланади.

● НЬЮ-ЙОРК

Бу ерда БМТ иқтисодий ва социал кенгаши (ЭКОСОС)нинг ташкилий сессияси тугади. Сессияда халқаро ҳамжамият мана шу муҳим органининг 1988—1989 йилларга мўлжалланган иши асосий программаси қабул қилинди. Сессия қатнашчилари ЭКОСОС бўлажак фаолиятининг турли жиҳатларини кўриб чиқдилар.

(ТАСС).

БАНК СИСТЕМАСИДАГИ ИСЛОҲОТ

СССР банк системасини қайта қуриш ўз олдига молия ва кредитни экономикадаги ишлар аҳволига самарали таъсир кўрсатувчи энг муҳим мурватлардан бирига, товар-пул муносабатлари социалистик хўжаликни планли бошқариш механизмига чамбарчас боғланишини таъминловчи воситага айлантириш вазифасини қўяди. СССР банк системасининг бу имкониятларидан ҳозиргача умуман фойдаланилмади ёки жуда оз фойдаланилди.

Сўнгги вақтгача мамлакат ичкарисида ҳамма банк операцияларини амалда икки банк — СССР Давлат банки ва капитал маблағларни пул билан таъминлашга ихтисослашган СССР Қурилиш банки олиб борди. Экспорт-импорт ҳисоб-китоби билан СССР Ташқи савдо банки шуғулланди.

СССР Давлат банки (1921 йилда ташкил топган) ислоҳотгача ўзининг 4,5 минг филиали, бўлими ҳамда аҳоли пул жамғармалари сақлаб келинган 80 минг омонат касса билан бирга мамлакатда ягона кредит, ҳисоб-китоб, эмиссион ва хазина маркази бўлиб келди. Банк мамлакат бутун халқ хўжалигига (қурилиш ташкилотларидан ташқари) қисқа муддатли қарз бериш, давлат ва деҳқон хўжалиги коллективлари (совхоз ва колхозлар), матлубот кооперациясини пул билан таъминлаш ва уларга узоқ муддатли қарз бериш, шунингдек мамлакатда барча турдаги ҳисоб-китоб ишларини амалга ошириб келди. Бундан ташқари, унга пул муомаласини тартибга солиш, СССРнинг валюта ресурсларини жамғариш ва улардан фойдаланиш вазифалари юкланган эди. СССР Қурилиш банки орқали қурилиш, асосан экономиканинг давлат секторидаги қурилиш пул билан таъминлаб келинди.

Қайта қуришга қадар СССР банк системаси умуман ана шундай ҳолатда иш кўрди. Бу система агар-ишлаб чиқариш самарадорлиги ва сифатни оширишга кўмаклашганда, фан-техника тараққиёти ва ресурслардан оқилона фойдаланишни рағбатлантирганда эди, принцип жиҳатдан ўзгармасдан сақланиб қоларди. Афсуски, система бундай қилолмади ёки бунга деярли қодир бўлмади. Мисол учун кредитни олайлик: экономикани маъмурий-директив усулда бошқариш методида у ўзининг асосий хусусиятлари— қайтим келиши ва тўлов бериш хоссаларини амалда йўқотди, қайтиб келмайдиган ва ўрни қопланмайдиган бюджет маблағларининг турларидан бирига айланиб қолди. Шуниси равшанки, бундай кредитлаш совет экономикасида хўжалик юритиш самарадорлигига ижобий таъсир қила олмасди, бунга қодир ҳам эмас эди. Бунинг устига, у меҳнат коллективларида давлатнинг молиявий ресурсларига текинхўрларча муносабат туғдирар, ҳатто уни ривожлантирарди.

СССР банк системаси олдинги ҳолатининг нуқсонларини ифодаловчи бошқа кўпгина мисолларни ҳам келтириш мумкин. Лекин бизнинг вазифамиз мазкур система қайта ислоҳ жараёнида нуқсонлардан қандай қутулаётганини кўрсатиб беришдир.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
ИҚТИСОДИЙ УМУМТАЪЛИМ УНИВЕРСИТЕТИ

Аввало, мамлакатда банк ишини структуравий қайта шакллантириш ҳақида қарор қабул қилинди. Энди учта банк ўрнида олтита банк бўлади. Булар — СССР Давлат банки, Ташқи иқтисодий фаолият банки, собиқ Қурилиш банки базасида тузилган Саноат-қурилиш банки, Агросаноат банки, Турар жой-коммунал хўжалик ва социал ривожланиш банки ва ниҳоят, Меҳнат жамғармалари ва аҳолига қарз бериш банки (СССР Омонат банки)дан иборат.

Кўриб турибмизки, Давлат банкидан бошқаларининг таъсир соҳалари аниқ, буни банкларнинг номи ҳам яққол айтиб турибди. Давлат банкига ҳамма бошқа ишлардан ташқари, мамлакатда банк фаолиятини асосий мувофиқлаштирувчилик вазифаси бириктиб қўйилади.

Ички қайта қуриш қатор янги низомлар билан тўлдириб қўйилдики, булар банкларни совет экономикасини интенсивлашнинг, уни тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказиш, фан-техника тараққиётининг энг сўнгги ютуқларини амалиётга кенг жорий этишнинг актив иштирокчисига айлантиради. Банкларга, хусусан министрликлар ва идоралардан энг йирик лойиҳалар бўйича (табиийки, улар амалга оширилгунга қадар) давлат экспертизаси ўтказиш ва экспертиза натижасигагина кўра маблағ ажратиш тўғрисида қарор чиқариш ҳуқуқи, хўжалик юритишда зарар келтираётган корхона ва ташкилотларни тўловга ноқобил деб эълон қилиш ёки уларни қарз беришнинг алоҳида режимига ўтказиш ҳуқуқи берилган. Ниҳоят, банклар тўла иш туркуми деб аталувчи ишланмалар учун, тадқиқотлардан бошлаб то маҳсулот оммавий равишда ишлаб чиқаришга туширилгунча, узоқ муддатли ссудалар бериб туриш ҳуқуқини олдилар.

Қайта қуришни биринчи бўлиб тугатиб, зиммасига қурилишдан ташқари, саноат соҳасида қарз бериш ва ҳисоб-китоб ишларини олган Саноат-қурилиш банки мижозларига эшигини очди.

— Бу ўзгариш пул операцияларининг ҳажмини ҳам, миқёсларини ҳам сўзсиз оширади, — дейди собиқ Қурилиш банки правлениесининг раиси, ҳозирги янги банк раҳбари Михаил Зотов. — Дастлабки чамаларимизга қараганда, берадиган қарзларимиз суммаси тахминан тўрт баравар ортади. Бундан буён қарз бериш ва ҳисоб-китоб операциялари бир жойда жамланиши ҳам қайта ишлаш миқёслари кенг ва ранг-баранг корхоналар учун муҳим аҳамиятга эга.

Инвестиция планида ҳозиргача манбаи бюджетга боғлиқ маблағлар ва корхоналарнинг пуллари устун келади. 1985 йил маълумотларига кўра, бюджет маблағи 46—47 процентни, корхоналарнинг пули 51 процентни ташкил қилган. Фақат 2—3 процентгина банк қарзларининг ҳисобига тўғри келди. Бироқ энди бу тафовут яқин орада ўзгаради, деб ўйлаймиз. Бу ўзгариш асосан қарз фойдасига бўлади. Бундай башоратга мамлакат хўжалигини ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш асосида қайта қуриш, яъни корхона, хўжалик ва ташкилотларни ўз тараққиёти учун маблағларни ўзлари ишлаб топишини кўзда тутувчи молиявий таъминотга ўтказиш амалда барча тармоқларда бошланиб кетгани асос бўлади. Табиийки, инвестиция иши бу тариқа йўлга қўйилиши чоғида улар банк қарзи олишдан воз кечолмайдилар. Айрим талқинларга кўра, янгича хўжалик юритишнинг дастлабки йилларида капитал маблағларнинг умумий суммасида банкнинг ҳиссаси 30—40 процентгача ўсади.

1987 йил август ойидан бери Меҳнат жамғармалари ва аҳолига қарз бериш банки фаолият бошлади. Банкнинг базавий асосини айни пайтда аҳолининг 253 миллиард сўм шахсий жамғармаси сақланаётган омонат кассалар ташкил қилади. Аҳолининг жамғармаси фақат процент ортиши ҳисобига ўтган йилнинг ўзида 5,5 миллиард сўм «ўсди».

Янги банк хусусий шахсларнинг асосий кредиторларидан бирига айланади. Агар 1987 йил май ойидан амал қилаётган Якка тартибдаги меҳнат фаолияти тўғрисидаги Қонунни кўзда тутадиган бўлсак, бу жуда муҳим аҳамият касб этади. Бу Қонун хусусий ва кооператив касб-ҳунармандчиликка рухсат беради ва ривожлантиради. Умуман, таъкидлади шу банк правлениесининг раиси Александр Бурков журналистлар билан суҳбатда, бизнинг асосий мақсадимиз ҳар бир оиланинг пулга оид ишларида ишончли шерик ва кўмакчи бўлишга қаратилган.

СССР молиявий турмушига бу муассаса нима янгилик олиб киради? Энг аввало, банк хусусий кишиларга қарзни расмийлаштириш ва уни бериш жараёнини соддалаштиради ва албатта, тезлаштиради. Олдин бу ишга кўп вақт кетишидан ташқари, анча-мунча турли расмий қоғозлар керак бўларди. Устига-устак қарз олувчига пул у ишлаётган корхона ва ташкилот орқали берилар эди.

Омонат банки таъсис этилиши билан барча мураккаблик ва ноқулайликлар барҳам топади. Чунки мамлакатдаги ҳар бир киши, у қаерда яшаб, қаерда меҳнат қилмасин, жойлардаги филиал ва бўлимлар орқали исталган пайтда банк билан бевосита алоқага кира олади. Бу ерда кишиларга кооператив квартира, хусусий уй ёки дала ҳовли қуришга (жаҳонда энг кам — йилига 0,5—2 процентли тўлов эвазига) маблағ беришдан ташқари, узайтирилган муддатда тўлаш шарти билан буюмлар сотиб олиш учун пул ёрдами берилади. Бу соҳада банк савдодаги мижозларнинг бир қисмини ўзига тортиб олишни мўлжаллаяпти. Ўз-ўзидан равшанки, у бу вазифани агар қарз бериш шартлари янада фойдали, қарз-ссуда бериш механизми қулай бўлган тақдирда уддалай олади.

Қарз беришга қўшимча сифатида, мижоз истагига биноан албатта, мунтазам тўловлар билан боғлиқ ташвишларни ҳам банк ўз зиммасига олади. Банк ҳисобидаги маблағлардан фойдаланишни осонлаштириш учун эса чек дафтарчалари юритилади. Ғарбда кенг тарқалган бу усул мамлакатимиз учун бир қадар янгиликдир. Янги усулдан биринчи бўлиб Россия Федерациясида яшовчи аҳоли фойдаланади. Банк билан ўзаро муносабатнинг янги шакли амалиёт синовидан ўтгач, чек дафтарчалари бутун мамлакат бўйлаб жорий этилади.

Виктор СТАРОСТИН,
(АПН).

БУ БЎСТОН ИЧРА УСТОЗ

УЛУҒ устоз, шоир ва мутафаккир, ўзбек адабиёти ва адабий тилининг асосчиси Алишер Навоийнинг туғилганига бугун 547 йил тўлди. Асрлар давомида халқимиз бутун-бутун авлодларни эзгулик, инсонпарварлик, халқпарварлик, адолатпарварлик йўлига ташвиқ этувчи бу буюк ижодкорнинг порлоқ хотирасини эъзозлайди; унинг жонбахш ўлмас асарларини севиб ўқийди; буюк Навоийдан инсонийлик сабоғини олади.

1483 йили Ҳиротда 42 яшар Навоий ўзининг «Хамса» асарини ёзмоққа бошлади. Бу пайтда унинг шоирлик истеъдоди камол топган, тафаккур хазинаси ҳаёт тажрибасининг дурру гавҳарлари билан тўлган эди. Шоирнинг «Бадоеъ ул-бидоя» («Гўзалликларнинг бошланиви») ва «Наводир ун-ниҳоя» («Назирликларнинг охири») деб аталган шеър тўпламлари — девонлари бутун Хуросон, Мовароуннаҳр, Озарбайжон ва бошқа мамлакатлардаги мухлисларнинг ҳурмат ва эътирофини қозонган, қўлдан-қўлга ўтиб кўчирилиб ёзилган, эл орасида кенг ёйилган эди. Инсоний туйғуларнинг гўзал ва рангоранг тасвири, ёр жамолининг фусункорлиги, севгувчи қалбни қоплаган ҳаяжонли изтиробларнинг шоирона тасвири бу девонлардаги шеърларнинг асосий мазмунини ташкил этади. Шунинг билан бирга шоир халқлар ўртасида биродарлик ва дўстликни мустаҳкамловга, адоват ва душманликни йўқотмоққа зўр бериб ташвиқ этди.

Олам аҳли, билингиз, иш эмас душманлик
Ёр бўлинг бир-бирингизга ким эрур ёрлиғ иш.

Шоирнинг 1469 йили ёзилган «Ҳилолия» қасидаси ҳам бу шеърий жанрнинг олий намуналаридан бири сифатида танилган эди.

XV асрда адабиётда форс тили ҳукмрон мавқега эга эди. Узоқ асрли адабий анъаналарга эга бўлган гўзал ва жарангдор бу тил ҳақиқатан ҳам худди фақат шеър ва шеърият учун яратилгандай ажойиб латофатга эгадир. Шунинг учун кўп шоирлар форс тилида асар яратар, эски ўзбек тили эса, уни туркий деб юритилар эди, баъзиларнинг фикрича шеър, адабиёт учун тўлиқ имкониятларга эга эмас, деб ҳисобланилар эди. Ваҳолонки, XV асргача ҳам туркий тилда қадимий битиклар, «Қутадғу билик», («Яхшиликка элтувчи билимлар»), «Ҳибат ул-ҳақойиқ» («Ҳақиқатлар ҳадяси»), «Қиссаи Рабғузи», «Муҳаббатнома» каби кўп бадиий асарлар яратилган эди. Аммо она тили — туркийнинг барча имкониятларини тўла намойиш этган, бу тилнинг мукаммаллиги, ўзига хос мафтункор фасоҳатини тўла намойиш этган ижодкор Алишер Навоий бўлди. Бу ишда, айниқса, Навоийнинг машҳур «Хамса» асари алоҳида ўрин тутади. «Хамса»нинг биринчи китоби «Ҳайрат ул-аброр» («Яхшилар ҳайрати») ёзиб тугалланди. Бу фалсафий ва таълим-тарбияга оид шеърий асарда Навоий ўз қалбига энг азиз бўлган халқпарварлик, инсонпарварлик туйғуларини жўшқин илҳом билан куйлади. Инсоний такомилнинг мезонларини белгилаб берди. Инсоннинг энг олий, энг шариф бир вужуд эканини зўр куч билан таъкидлади. Яна ана шундай юксак мавқега муносиб бўлмоқ учун инсон ҳамиша эзгуликка интилмоғи; севги, садоқат, адолат, ҳалоллик, қаноат, афв каби фазилатларга эга бўлмоғи кераклигини уқтирди.

Одами эрсанг демагил одами
Оники йўқ халқ ғамидин ғами...
Нафъинг агар халққа бешак дурур
Билки, бу нафъ ўзингга кўпрак дурур...
Бир дирам олмоқ чекибон дастранж
Яхшироқ андинки, бирав берса ганж...
Кимгаки, иш бўлди қаноат фани
Билки, ани қилди қаноат ғани.

«Хамса»нинг қолган тўрт китоби — «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун», «Сабъаи сайёр», «Садди Искандарий» достонларини ҳам

ИНСОНИЙЛИК МАДҲГЎЙИ

Навоий тезда ёзиб тугатди. Эллик бир минг икки юз ўттиз мисрадан, беш катта шеърий асардан иборат «Хамса»ни Навоий икки-уч йил давомида якунлади. Бу улуғ шоирнинг ғоят меҳнатсеварлигидан, унинг ижодсиз яшай олмаслигидан бир нишонадир. «Хамса»нинг бош ижобий қаҳрамонлари Фарҳод, Ширин, Қайс, Лайли, Дилором, Баҳромлар Навоий ташвиқ этган фазилатларни ўзида мужассам этган зотлардир. Улар севги қаҳрамонлари. Севги туфайли улар ўзларида шундай юксак сифатларни касб этганлар. Фарҳод севги йўлида тахту тождан воз кечади, меҳнатда мислсиз шавкат кўрсатади. Ёр йўлида у ўз жонини фидо этади.

«Хамса»нинг бешинчи китоби «Садди Искандарий» катта бир фалсафий асардир. Навоий Искандарнинг эзгу ишларини алқайди. Хусусан, унинг гўзал водийни ёвуз яъжуж ва маъжужлардан ҳимоя қилмоқ мақсадида катта девор (сад) қурганини, шу билан водий халқини бу ёвуз кучлардан сақлаб қолганини эзгуликнинг тантанаси сифатида қувватлайди. Асарга ҳам шу Искандар қурган саднинг номи берилган. Искандар Рум тахтига энди ўлтирган пайтларида кўп яхши ишларни амалга оширган эди. Буларни ҳам Навоий ижобий тарзда тасвир этади. Бир қанча ғалабалардан сўнг Искандар бутун дунёни ўз қўл остига олмоқчи бўлиб қолади. Искандарнинг бундай фотеҳлик интилишини Навоий қоралайди. Искандарнинг жаҳон ҳукмронлигига интилишини Навоий «бийми жунун» («жиннилик талвасаси») деб атайди.

Бу андеша чун кўнглин этти забун
Димоғиға юзланди бийми жунун.

Искандар бутун дунёни эгаллади. Бутун қуруқлик, денгизлар, ҳатто океан туби ҳам унинг тасарруфига ўтди. Шундан сўнг у ўз ўлимининг яқинлашаётганини сезди. Ана шунда Искандар ўз жаҳонгирлик интилишларининг беҳуда эканига иқрор бўлади. У ўлими олдидан онасига мактуб йўллайди.

Бу мактубда ёзади:

Бошимга тушиб ҳарза андешаи,
Дедим олам очмоқ эрур пешаи.
Не қилғон хаёлим бори хом эмиш
Ҳавас жоми кўнглумга ошом эмиш...
Санага айлабон хоки даргоҳлик,
Анинг отин этсам эди шоҳлик.

Демак, Искандар ўзининг жаҳонгирлик мақсадлари хомхаёл эканини англайди, ундан пушаймон чекади.

Навоий жаҳонгирликни, бутун дунёни фатҳ этмоқ учун урушлар қилишни ана шундай йўсинда қоралайди. Инсон бутун ҳаёти давомида маънавий такомилга интилмоғи керак, эзгуликка хизмат қилиб улгурмоғи лозим. Урушлар, қирғинлар, жаҳонгирлик талвасаларидан ҳоли бўлмоғи керак.

Навоийнинг «Хамса»си чин инсонийлик мадҳияси, эзгулик, севги, халқпарварлик ғояларининг қомусидир.

Навоий «Хамса»ни якунлагач, яна кўп асарлар ёзди. Бу асарларнинг бир қисмини у ўзининг «Муҳокамат ул-луғатайн» китобида (1499 й.) бир-бир келтирган. Улар қуйидагилардир: Тўрт девондан иборат. «Хазойин ул-маоний» китоби. Бу шеърлар тўплами олдинги айтиб ўтилган икки девондаги шеърларни ўз ичига олган. Яна кейин ёзилган шеърлар ҳам бу китобга киритилган. Тарихга оид «Зубдатут таворих» («Тарихлар танланмаси»), улуғ файласуфлар ҳаётини кўрсатувчи «Насойим ул-муҳаббат» («Севги шаббодалари») асари, «Лисон ут -тайр» («Қуш тили») фалсафий достони, «Назмул жавоҳир» — таълим-тарбияга оид шеърий тўртликлар йиғиндиси; аруз вазни қоидаларини ифодаловчи «Мезон ул-авзон» («Вазнлар тарозуси») асари.

Яна, бу айтилганлар қаторига «Навоийнинг «Мажолис ун-нафоис» («Нафислар йиғилиши») асарини қўшиш керак. Унда муаллиф ўз замонасидаги барча шоирлар тўғрисида қисқа, аммо муҳим маълумотлар келтиради. Бу асар бизга ўша замондаги адабий ҳаёт билан танишмоқ учун муҳим манба бўлиб хизмат қилади. Навоий қаламига мансуб бўлган «Хамсат ул-мутаҳайирин» («Беш ҳайратлантирувчи») китобчаси ўз устози, дўсти ва маслакдоши улуғ тожик шоири ва мутафаккири Абдураҳмон Жомийга бағишланган. Яна, Навоий ўз дўстлари Сайид Ҳасан Ардашер, Муҳаммад Паҳлавонлар тўғрисида рисолалар ёзиб қолдирган. Уларда Навоийнинг ижод даврасига мансуб бу мўътабар зотлар тўғрисида сўз боради.

Навоий ўз она тилидан ташқари форс тилида ҳам шеърлар ёзар эди. Бу шеърлар «Девони Фоний»да жамланган. Яна Навоийнинг форсий қасидалари ҳам бизгача етиб келган.

Улуғ устоз Навоий буюк истеъдод соҳиби бўлиш билан бирга, тинимсиз меҳнат қилиб бу истеъдод маҳсулларидан элу юртни баҳраманд этди. Бу соҳада ҳам ибрат кўрсатди. Чунки, агар истеъдод эгаси ижод қилмаса, асар яратмаса, унинг қобилияти ёғинсиз булут каби бефойдадир.

Навоий шундай зот эдики, у шеърсиз, ижодсиз яшай олмас эди. Шунинг учун у қанчалик давлат хизмати юмушлари билан банд бўлмасин, ҳар қандай шароитда ҳам ижод шавқи билан тўла бўлар эди.

Шеърки, ҳам тушти менинг шонима
Ул ўту бу тошдурур жонима.
Не де олурмен тузубон баркини
Мумкин эмас худ тутарим таркини.

Навоийнинг ўлмас асарлари ўзбек маданиятининг энг қимматли дурдоналаридир. Улар ота-боболаримизнинг ҳиммати ва ғайрати туфайли бизга тўласича етиб келган. Навоий барҳаёт экан пайтда ёзилган нусхалари ҳозир Ўзбекистон Фанлар академиясининг Шарқшунослик ва Қўлёзмалар институтларида сақланмоқда. «Хамса», «Хазойин ул-маоний», «Бадоеъ ул-бидоя», «Наводир ун-ниҳоя» асарларининг қўлёзмалари шулар жумласидандир. 1987 йилдан бошлаб Ўзбекистон Фанлар академияси Навоийнинг 20 жилддан иборат мукаммал асарлар тўпламини нашр эта бошлади. Уни ЎзФА Тил ва адабиёт ҳамда Қўлёзмалар институтлари нашрга тайёрлаган. 1 жилд «Бадоеъ ул-бидоя», 2 жилд «Наводир ун-ниҳоя» девонлари нашрдан чиқди ва обуна тартибида сотилмоқда. 3 — 6 жилдларни «Хазойин ул-маоний»нинг тўрт девони ташкил этади. 7—11 жилдлар «Хамса»дан иборат бўлади. Кейинги жилдларга бошқа асарлар киради.

1991 йили Навоийнинг туғилганига 550 йил тўлади. Бу қутлуғ санани навоийшуносликнинг янги ютуқлари билан кутиб олмоқ шарафли вазифаларимиздан биридир.

Азиз ҚАЮМОВ,
филология фанлари доктори.

АЛИШЕР НАВОИЙ ТАВАЛЛУДИНИНГ 547 ЙИЛЛИГИГА

ҲИКМАТЛАР

Бу гулшан ичра йўқдир бақо гулига сабот,
Ажаб саодат эрур қолса яхшилик била от.

Ганж бериб бўлмас экан тутса кўз,
Улча қилур, вақтида бир яхши сўз.

Даврон элининг жисмида ҳам жон бўлғил,
Ҳам жонларига мояи дармон бўлғил.

Ёмон била яхши оросида фарқдир,
Икки кеманинг учун тутган ғарқдир.

Илм, Навоий, сенга мақсуд бил,
Эмдики илм ўлди амал айлагил.

Ки ҳар ким аён этса яхши қилиқ,
Этар яхшиликдин анга яхшилиқ.

Кўрмак аввал демакда осонлиқ,
Ки эрур сўнгги бас пушаймонлиқ.

Авжи шараф узра офтоб ўлди ҳаё,
Бўстони саодатқа саҳоб ўлди ҳаё.

Кимки, қаноатдин эрур ҳужжати,
Яхши-ёмонга йўқ анинг ҳожати.

Кимники, билай десанг, мақолин англа,
Аслин десанг англайин, фиолин англа.

Кўп олтин, кумуш сори қўл солмоғил,
Ки тутсанг кафингни қаро занг этар.

Кўнглингни арит барча ёмон иллатдан,
Ким яхши қилиқ далил эрур роҳатдан.

Кимки, улуғроқ — анга хизмат керак,
Улки кичикроқ — анга шафқат керак.

Ҳар киши ким бировга қозғай чоҳ,
Тушкай ул чоҳ уза ўзи ногоҳ.

Фарзанд атоға қуллуғин одат қилди,
Ул одат ила касби саодат қилди.
Ҳар кимки атоға кўп риоят қилди,
Ўғлидан анга бу иш сироят қилди.

Алишер НАВОИЙ.

• *Дил сўзи*

Фарҳодлар биз билан

Китоб — офтоб, дейдилар. Бир корхонада 30 йилдан бери оддий ишчи бўлиб ишласамда, китоб қўлимдан тушмайди. Менда айниқса Навоий, Фузулий каби классик адибларнинг ижодлари катта таассурот қолдиради.

Оддий китобхон сифатида шуни яхши биламанки, Алишер Навоий— жаҳон адабиёти тарихида энг ёрқин саҳифа очган кишилардан бири. Унинг достон ва шеърлари кириб бормаган хонадон, асарларидан баҳра олмаган инсон бўлмаса керак.

Биз заводда оилавий меҳнат қиламиз. Мен билан бирга фарзандларим, ўғил-қизларим, куёвларим ҳам оддий ишчи бўлиб ишлашади. Шуни айтишим керакки. улар ҳам китобхон. Биз оиламиз билан буюк шоир Навоий асарларига тез-тез мурожаат қиламиз. Чунки Навоийни ўқиган, унинг ҳаёти билан танишган киши, албатта, ундан инсонийлик ҳислатини ўрганади. Шоирнинг ҳар бир достонида, шеър ва байтларида инсонийлик, қадр-қиммат, қаҳрамонлик ғояси улуғланади. Навоий фақат шоир эмас, айни вақтда билимдон олим ҳам бўлганлигини яхши биламиз.

Биз корхонамизда баракали тер тўкаётган, Қарши даштини ўзлаштираётган кишиларни Фарҳод ва Ширинга ўхшатгимиз келади. Ҳақиқатан ҳам улар замонамиз Фарҳодлари, Ширинлари... Навоий бобомиз меҳнат кишисини жўшиб куйлаган. Инсонни улуғлаган. Биз унинг номини ҳамиша фахр билан тилга оламиз.

М. ЖУМАЕВ,
Қарши ёғ-экстракция заводи ишчиси.

СОКИН ХУРОСОН

Шоир Барот Бойқобилов Алишер Навоийнинг ҳайратли ва ибратли ҳаёти, у яшаб ижод қилган мураккаб давр тўғрисида ҳикоя қилувчи «Сокин Хуросон» шеърий романининг учинчи китобини ёзиб тугатди. Мазкур асарнинг аввали — «Нотинч Хуросон» ва «Шукуҳли карвон» шеърий романлари китобхонларга яхши маълум.

Қуйида «Сокин Хуросон» асаридан бир манзара — парча эълон қилинмоқда.

Хазонга кўмилган «Боғи бинафша»,
Бутоқдан узилган барглар дилхаста.
Изғирин фаррошдек титкилар хазон,
Кузак ноласидан шоир паришон.
Оғочлар — яланғоч, гулзорлар сўлғин,
Олам дарди билан юраги тўлғин.
Мунаққаш кўшк ичра соҳиби камол,
Кўролмай, қадрига чанг солмиш дажжол.
Навоий озурда, Навоий дилгир,
Умидин шамлари сўнмоқда бир-бир.
Кўзларига унинг олам қоронғу,
Ҳаёт қотиллари тутмоқда оғу.
Адолат уйига қўйишиб ёнғин,
Дейишар: адолат йўлидан тонгин.
Адоват ғорида ҳукмрон девлар,
Даҳшат солиб, боши узра эврилар.
Айбини қидирар — эгилсин, дейди:
Йўлига чоҳ қазир — йиқилсин, дейди.
Борида — ит каби оёғин ялар;
Йўғида — «гўрига» унинг ғишт қалар;
Борида — ширин сўз, самимий, дилхоҳ,
Йўғида — аччиқ сўз, фитначи, гумроҳ.
Дуч келиб қолсалар — эгадурлар бош.
Қайрилса — отурлар орқасидан тош.
Илжайиб, дўстона сўрашар, бироқ,
Енг ичида тутиб турурлар пичоқ.
Лўлидек мақтарлар-тиллари бийрон,
Лек ичдан зил кетиб, диллари вайрон:
Маликул-каломсиз дебон назмда,
Даврон суринг, дерлар, мулки азимда!
У йўқ анжуманда бу мадҳи сано
Биноий шаънига айтилур, аммо.
Ҳиравийни унга хезлаб қўярлар,
Хусумат ўтида ёниб-куярлар.
Қадлари букилар улуғ амир, деб,
Дорус-салтанатда мофиз замир, деб.
Уларнинг тили-ю дили эмас бир,
Ичлари қорадир, кўнгиллари кир.
Борида — супурги айлар соқолин,
Йўғида — ўқ каби отар мақолин.
Борида — кўрсатар ўзни элпарвар,
Йўғида — ғоз юриб, аммо эл талар.
Турланиб турарлар — буқаламунлар,
Найрангбоз-таъмагир думсиз маймунлар.
Инсон либосида юрмиш махлуқлар.
Панадан хиёнат нишин тўғрилар.
Шоирнинг қалбини олмиш нишонга,
Бўҳтон ўқи билан белашса қонга.
Бадном қилсалару султон қошида,
Сўнг ёнғоқ чақсалар унинг бошида.
Мансаб тулпорини тортиб олсалар,
Пиёда бошига кулфат солсалар.
Дўстлар орасига тушса совуқлик,
Йўқолса: ҳамрозлик, дўстлик, ёвуқлик.
Бир тош нари қочса уни кўриб халқ,
Тўҳмат денгизига боши бўлса ғарқ.
Мажнунтол сингари қадди букилса,
Ғусса шамолидан барги тўкилса.
Зирқираб, нотавон, синса шохлари,
Хазон тутунидек чиқса оҳлари.
Танҳолик даштида кезса саргардон,
Қафасдек кўринса унга Хуросон.
Таянчи йўқолиб, қолса бепаноҳ,
«Бормисан!» демаса бу олий даргоҳ.
Элу юртда қадри қилинса пайҳон,
Бошин олиб кетса Ҳиришдин нолон.
Хурсанд бўлар султон, балки, ўшанда,
Гул кетиб, алафлар қолса гулшанда.
На чора! Тенг деса гулу алафни,
Фарқига бормаса дуру садафнинг.
Ноҳақдан қилмаса ҳақни ҳимоя,
Тўғри қолиб, эгри топса зўр поя.
Гулшандан қилинса булбул «бадарға»,
Булбулнинг ўрнида «сайраса» қарға.
Донoнинг бошида синса-ю гаврон,
Девон ичра сурса айшини нодон.
Яхши — дон, бошини янчар тегирмон,
Ёмон — шайтон чиқар ўт-сувдан омон.
Шайтон-у нокаслар замони келмиш,
Бетавфиқ, фирибгар даврони келмиш.
Навоий ғам-алам ўтида қолган,
Элдан қочиб, хона ичра қамалган.
Ҳеч кимни кўришни кўнгли истамас,
Дўстлар суҳбатин ҳам кўнгли қўмсамас!
Дардин ошкор этмай дўсту улфатга,
Дили ранж, чекинган гўё узлатга,
Осойиш биноси бузғун, бенаво,
Қалбидан чиқади ўксиниб садо.
Серғавғо яралмиш бу дунё азал,
Ҳамон қила олмас можаросин ҳал.
Ўзи инсонларни яратиб қўйиб,
Яна фиғон чекар дастидан куйиб.
Бири одам бўлди, бириси илон;
Вале иккисин ҳам унвони: инсон!
Дунё савдосининг етмас тагига,
Кин гарди илашган жон этагига.
Кўтарса-да ғазаб лашкари исён,
Сабри тоғдек эди — бўлмади талқон.
Қулдек бош эгмади алам тиғига,
Бўйсунмай келади ўч буйруғига.
Тўлғин ижод билан ўтар кунлари,
Илҳомбахш мавжланар қалб тўлқинлари.
Сўз дурин тизади ғазал ипига,
Қоғоз безанади илҳом сепига.
Сокин хона ичра қуш каби тутқун,
Азобдан тўлғонар қалб ўқтин-ўқтин.
Боғ ҳуснига қараб ўксинар бу дам,
Хазон тушган каби дил боғига ҳам.
Дил розин айтмоққа дилнавози йўқ,
Жон дардин демоққа чорасози йўқ.
Шайх Баҳлул бўлолмас дардига малҳам,
Даво тополмагай Соҳиб Доро ҳам.
Қурдоши эса-да Зайниддин боғбон,
Кўнгил ярасини тутади пинҳон.
Жонни оғримаган, дерлар, дард билмас,
Мирҳайдарга шеъру шароб бўлса, бас.
Тоғдек оғир ғамни кўтармиш боши,
Бағрини қонатмиш хусумат тоши.
«Жомий ҳазратлари келмоқдалар» деб,
Эшикда бош эгди Шайх Баҳлул кулиб.
Навоий ўрнидан маъюс қўзғолди,
Ўзини дафъатан қўлига олди.
Руҳи синиқ эди — тикланди бироз,
Дил торин улади келиб нағмасоз.
Жомий хурсанд эди ҳаддан зиёда,
Орзуси ушалган каби дунёда.
Нуроний сиймоси турарди кулиб,
Шодлик наҳри эса оқарди тўлиб.
Қўлтиғида унинг мунаққаш жузвдон,
Қалбида аланга сочар ҳаяжон,
Навоийни кўриб афтода бир ҳол,
Кўнглини хавотир айлади ишғол:
«Азизим, юз берди яна не савдо!
Тағин қўзғадими нокаслар ғавғо!»
Аллома дилига бермай деб озор,
Кечмиш воқеани қилмади ошкор.
Майин кулиб қўйиб таскин берди у.
«Бир ғазал домида дилимда ғулу.
Маъюслик уйғотмиш руҳимда хазон,
Боди хазон эсса, дил чекмиш афғон»,
Аллома тинчланди, Навоий алҳол,
Кўшкка таклиф қилди меҳмонни хушҳол
Тўшакка чўкдилар кириб ичкари,
Мавжланди Жомийнинг дил севинчлари.
Юзлари яшнарди мамнуниятдан,
Лисони нурланди самиятдан:
«Бағоят мамнунмен ўша суҳбатдин,
Кўнглимни безамиш дурри ҳикматдин:
Низомий «Махзанул асрор»ин дури,
Деҳлавий «Матлаул анвор»ин нури
Маҳлиё қилмишдур фақирингизни,
Дил тагидин сездим таъсирингизни.
Пайрав этай дебон ўйландим узоқ,
Тарҳи тоза асар туғилмиш бироқ.
Дил истагин анга айлаб омухта,
«Тухфатул аҳрор»га чекибмен нуқта.
Қувончим сиз билан кўрай деб баҳам,
«Боғи бинафша»га қўйибмен қадам.
Жанобим истагин этибмен адо,
Демакки, қилибмен ваъдага вафо.
Ушбуга бир назар солғайсиз дебон
Ният қилмиш фақир, нажиби даврон».
Навоий китобни олди-ю ўпди,
Қалбида шодликдан ҳаяжон қўпди.
Узоқ вақт асардан узолмай нигоҳ,
Бир неча бобни у ўқиди дилхоҳ.
Сўнг зўрға китобдан кўтариб бошин,
Қутлади бахтиёр назм наққошин:
«Форсий хазинаси тўлмиш дур ила,
Қасри равшан бўлмиш порлоқ нур ила.
Назм гулшанида сайр этмиш зот,
«Тўҳфатул аҳрор»дин сўроқлар нажот.
Устод, янги асар муборак бўлсин!
«Ҳафт авранг» мулкидан зўр дарак бўлсин!»
Жомий қуллуқ қилиб деди: Жанобим,
«Хамса» офтобидан кулсин сабоҳим.
Пайтидур туркийда «Хамса» яратмоқ,
«Хамса» билан туркий созин янгратмоқ.
Энди «Хамса» битмоқ сиз учун фарздур,
Не фарз, улуғ эл-юрт юклаган қарздур,
Улкан қарзни узмоқ пайти етишди,
Истеъдод дарахтин меваси пишди».
Навоий руҳланди: «Ташаккур, устод!
Низомий, Деҳлавий этсалар имдод,
Сиз қилиб турсангиз фақирни дуо,
Юзага чиқажак олий муддао.
Анинг адосига киришмоқ учун
Хотирим жам эмас, мавлоно, бу кун.
Нотинч дил денгизи топса осойиш,
«Хамса»да қаламин қилғай намойиш.
Оз қолди, «бинойи хайр» битажак,
Яна ғариб, илҳом илкин тутажак».
Аллома эътироз кўзи-ла боқди,
Навоий қалбига яна ўт ёқди:
«Шуаро хотири сира бўлмас жам,
Чайқалиб турибди нотинч бу олам.
Сокин бўлмағай ҳеч кўнгил денгизи,
Қачон кулгай деманг илҳом юлдузи!
Алам чангалида чекмасдин азоб,
Ижодга урингиз ўзингиз, жаноб.
Ижод билан бўлгай дарду ғам унут,
Юксакни кўзлағай азалдин бургут.
Белни боғлаб, олинг «Хамса» қаламин,
Унутинг, азизим, дунё аламин».
Навоий сўзлади дардини ютиб;
«Дунё аламларин бўлмас унутиб.
Ва лекин зиммамда буюк вазифа.
Умидим комилки, бергай натижа.
Менга қанот бергай «Тўҳфатул аҳрор»,
Дилимда яшайдур «Ҳайратул аброр».
Жомий дуо қилди, улуғ салафлар
Навоий азмини гўё шарафлар!

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

ЎЗ ҚАСРИМГА ТАШРИФ БУЮРГУМ...

Санъат Навоийномаси саҳифалари

— Алишер Навоий «Хамса»сига музика ёзаётган эдингиз. Битиб қолдими?

Композитор Улуғбек Мусаев бундай саволни кутмаган экан, бироз ўйланиб туриб жавоб қилди:

— Қарийб тугаб қолди. Сўнгги сайқаллар бериляпти.

— Саҳналаштирилса ўзига хос хамсаномани кўрамиз. Навоийномага ҳисса қўшиш ҳам планда борми?

— Навоийнома... Яъни, унинг ўзи ҳақида ёзиш... Жудаям қийин, масъулияти ниҳоятда оғир. Ижодкорларимиз у тўғрида либретто ёзишса — тайёрмиз. Қўлимиздан келса, бу — шараф-ку! Лекин... барибир, улуғ шоир ҳақида асар яратиш қийин.

Ҳа, қийин. Композитор тўғри гапни айтди. Шу боисдан ҳам Алишер Навоий ҳақида ҳикоя қилувчи фундаментал спектакль яратишга асримизнинг қирқинчи йилларига келиб киришилди ва бу ишга Маннон Уйғур, Аброр Ҳидоятов сингари буюк санъаткорлар, улар билан ҳамнафас коллектив жалб этилди.

1945 йил 1 апрель куни ўзбек совет театр санъатида тарихий воқеа юз берди: режиссёр Маннон Уйғур Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» пьесасини муваффақиятли саҳналаштириб, халққа кўрсатди. Актёр Аброр Ҳидоятов китоблардан, достонлардан ва ҳикоялардан барчага бирдай қадрдон, севимли бўлган Алишер Навоий қиёфасида саҳнада пайдо бўлганида залда беихтиёр гулдурос қарсаклар янграгани ва у узоқ давом этганини кўпчилик куни-кечагидай эслайди.

— Ўша унутилмас кунларда, — дейди Гули ролини биринчи бўлиб ижро этган СССР халқ артисти Сора Эшонтўраева, — Аброр ака билан табрик устига табрик қабул қилар эканмиз, «ана бу бошқа гап, ана бу чинакам санъат навоийномасининг бошланиши», деган эътирофни ҳам эшитгандик.

Драма намойиш қилинадиган кун томошабинлар учун байрам эди. Навоий монологи эл ўртасида ёд бўлиб кетди.

Қирқ саккизинчи йили театр пьесани янгитдан саҳнага қўйди. Бу гал Навоий ролини иккинчи бир улуғ актёр — Олим Хўжаев тайёрлади. Спектакль узоқ йиллар репертуардан тушмай, томошабинларнинг севимли мулкига айланиб қолди. Академик драма театримизда саҳналаштирилган, адабиётимиз классигининг буюк инсоний фазилатларини, олий нафосат ва истеъдод соҳиби эканлигини, донишмандлиги ва улуғворлигини, унинг фожиасини аввал драматик, кейин лирик-фалсафий йўсинда ҳаққоний ифодалаб берган бу спектакль санъат навоийномасининг зарҳал саҳифаси эди.

Навоийноманинг яна бир зарварағини киночилар ижод этдилар. 1948 йили бетакрор кинематография устаси Комил Ёрматов, И. Султон, Уйғун, В. Шкловский, А. Спешневлар сценарийси асосида тарихий-биографик «Алишер Навоий» бадиий фильмини экранлаштирди. Картинадаги бош ролни ажойиб ижрочилиги билан довруқ таратган санъаткор Раззоқ Ҳамроев талқин қилди. Фильм қисқа вақт ичида Бутуниттифоқ экранларида намойиш этилди. Турли кинокўриклар ва фестивалларда кўрсатилганида уни улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири шанига муносиб асар деб баҳолашди.

Шуниси қувончлики, театр спектакли ҳам, фильм ҳам СССР Давлат мукофоти билан тақдирланди.

Рассомлик санъати навоийномаси ҳам ўз тарихига эга. Беш юз йилдирки, улуғ шоир халқ ижодининг оригинал намуналарида тасвирланиб келади. 1949 йилда Тошкентда Алишер Навоийга ҳайкал ўрнатилди. Унинг муаллифи Л. Доктрис эди. Л. Кайдалова рангтасвирда шоир сиймосини акс эттирди. Ўзбекистон ССР халқ рассомлари Абдулҳақ Абдуллаев, Қутлуғ Башаровлар ҳам Навоий темасида бир-биридан марокли портрет асарлари яратдилар. Талантли рассом Омон Азизов эса улуғ шоир ва мутафаккир сиймосини мисда тасвирлади. Абдумўмин Бойматовнинг бронзадан ишлаган асари ҳам диққатга сазовор.

Тасвирий санъат навоийномасида Чингиз Аҳмаров ва Жавлон Умарбековларнинг ишлари алоҳида ажралиб туради. Ёш рассом ўзининг «Ҳусайн Бойқаро ва Алишер Навоий» картинасида шоирнинг болалигини тасвирлади. Асарни томоша қилган киши беихтиёр халқнинг «бўлар бола — бошидан», деган мақолини эслайди. Чунки, картинадаги ёш Навоий ниҳоятда ҳаётий, яъни зийрак, юз-кўзларидан ҳушёрлик, ақл-заковат кўриниб турибди.

Атоқли рассом Чингиз Аҳмаровнинг навоийномаси бадиий маданиятимизда воқеадир. Санъатшуносларимиз уни ҳар қанча ўргансалар, тадқиқ қилсалар арзийди.

Афсуски, республикамиз Катта театрида улуғ шоир ва мутафаккир ҳақида фундаментал бир асар саҳналаштирилмади. Томошабинлар эса, Алишер Навоий билан унинг ўз саҳнасида учрашишни жуда-жуда истайдилар. Тўғри, куни-кеча янгилик эшитдик. Таниқли композиторларимиздан бири М. Бурхонов ўзи ёзган «Алишер Навоий» операсининг клавирини Катта театр раҳбарларига олиб келиб топширибди. Энди гап уни саҳнага чиқаришда. Ишонамизки, композитор театрни тушуниб, театр коллективи эса, композиторни тушуниб, самимий ижодий ҳамкорликда ишлаб, кўп сонли санъат мухлислари, қолаверса, халқимиз орзиқиб кутаётган спектаклни иложи борича тезроқ саҳнага қўядилар. Агар ушбу эзгу иш амалга оширилса, буюк шоир ва мутафаккир таваллудининг 550 йиллигига ажойиб совға тайёрланган, санъатимиз навоийномасининг яна бир зарвароғи ёзилган бўлур эди.

Ю. БЕРДИЕВ.

Факт ва шарҳ

НОЁБ ОПЕРАЦИЯ

Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли Наманган шойи ишлаб чиқариш бирлашмасининг медицина-санитария қисми ҳузуридаги кўз касалликлари бўлимида ноёб операция амалга оширилди. Туғма кўр кўз билан туғилган Мунира Холдорованинг бир йўла икки кўзи очилди.

— Операцияни олий категорияли хирург-офтальмолог Зокиржон Абдураимов ва шифокор Юлдузхон Дадахонова, анестезиолог Муроджон Сафарбоев билан ҳамшира Зина Головиддиновалар амалга оширишди, — дейди шифохона бош врачи Зоҳида Маллабоева. — Операция бир неча соат давом этган бўлса-да, у муваффақиятли ўтди. Мунира ўзини яхши ҳис этмоқда. Унинг икки кўзи кўряпти.

Чуст шаҳридаги механизациялашган кўчма колонна қурувчиси Раҳимжон Холдоров билан унинг рафиқаси, бадиий тикувчилик фабрикаси чевари Малоҳатхоннинг қувончи чексиз.

Бу ноёб операцияга З. Абдираимов узоқ тайёргарлик кўрди. Кейинги йилларда ўнлаб мушкул операцияларни амалга оширди. Тошкент, Ленинград ва Москвада бир неча бор бўлиб, совет медицинаси ютуқларини ўрганди, устозларидан сабоқ олди. Ва, ниҳоят, туғма кўр кўзни ҳам очиш бахтига муяссар бўлди.

Ҳар йили бўлимга 1150-1200 киши даволаниш учун келади. Ҳафтанинг сешанба ва жума кунлари операция куни. Бу ерда Тошкент ва Москвада бўлганидек, антиглаукоматоз, катарактани олиб ташлаш каби кўпгина операциялар маҳорат билан ўтказилади. Ҳадемай, эса яқиндан кўрмасликни тўғрилаш операциясини ўзлаштириш кўзда тутилмоқда.

— Бугунги муваффақиятимиз бўлим ходимларининг тинимсиз изланишлари натижасидир, — дейди З. Абдираимов.

Дарҳақиқат, кўз касалликлари бўлимининг энг ноёб техника билан қуролланганн, ходимларнинг сўнгги янгиликларни тез илғаб олиб, уни дадиллик билан ҳаётга жорий эта билгани самарали натижалар берди.

Т. СУЛАЙМОНОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг штатсиз мухбири.

• Фан оламида

КИТОБЛИК МУНАЖЖИМЛАР

1988 йилда янги халқаро ер айланиши хизмати ўз фаолиятини бошлади. Айни пайтда халқаро вақт ва қутблар ҳаракати хизматлари ўз фаолиятини тўхтатди. Улар Париждаги обсерваториянинг сўнгги топшириғини — оптик астрометрия маълумотларидан олинган ер айланиши параметрларини аниқлаш вазифасини бажардилар.

Бу программаларни бажаришда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли Астрономия институтининг филиали — Китобдаги Улуғбек номли халқаро кенглик станцияси мутахассислари фаол иштирок этдилар. Ушбу воқеа муносабати билан халқаро вақт хизмати директори Б. Гуинотдан қуйидаги мактуб олинди: «Кўп йиллар мобайнида биз сизлар билан ҳамкорликда ишладик. Сизнинг институтингизда олиб борилган астрометрик кузатишлар сифатини алоҳида қайд этмоқчиман. Сизларга ҳамкорлигингиз учун самимий миннатдорчилигимизни изҳор этмоқчимиз».

...1895 йили ўтказилган халқаро геодезия уюшмасининг иккинчи съездида халқаро кенглик хизматини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилинади. 1899 йилдан бошлаб 39 градус 08 минут шимолий кенгликда жойлашган Мицусаве (Япония), Карлфорт (Италия), Гейтерсберг ва Юкайе (АҚШ) ҳамда Чоржўй (Россия)да бешта халқаро кенглик станциялари иш бошлади. Мазкур станциялардан олинган кузатишлар натижаларини қайта ишлаб чиқиш маркази аввал Потсдам (Германия), кейин эса Неапол (Италия)да бўлди. Халқаро астрономия иттифоқининг қарорига кўра, у 1922 йилдан Мицусавадаги кенглик обсерваторияси таркибига ўтказилди. 1962 йилда кенглик хизмати халқаро қутблар ҳаракати хизматига айлантирилди. Унда кенгликларни кузатиш тўғрисидаги ахборотлар ҳам тўпланади, ҳам қайта ишланади. Узил-кесил олинган натижалар махсус нашрларда эълон қилинади.

Чоржўй кенглик станцияси ўз фаолиятини 1919 йилда тўхтатди. 1925 йилда Улуғбек туғилган куннинг 500 йиллиги байрам қилинаётган пайтда янги халқаро кенглик станциясини Қашқадарё областидаги Китоб район марказида бунёд этишга келишиб олинди. Бу ерда мунтазам кузатишлар 1930 йил 14 ноябрдан олиб борилмоқда. Станцияга кўплаб таниқли чет эл олимлари ва совет мутахассислари ташриф буюришган. Унда кенглик муаммолари бўйича Бутуниттифоқ кенгаши, турли конференциялар ўтказилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Астрономия институти 1985—1986 йилларда Галлей кометасини ердан туриб позицион кузатиш бўйича халқаро программада фаол иштирок этди. Институт ходимлари жаҳондаги 104 та обсерватория орасида Китобда ва Тошкентда ўрнатилган телескоплар орқали кометанинг ҳаракати тўғрисида энг кўп миқдорда аниқ маълумотларни олишга муваффақ бўлдилар.

Кейинги йилларда йўлдошлар орқали ер қутбларининг жойлашишини анча аниқ белгилаш усуллари ишлаб чиқилди. У анъанавий оптик усуллар ёрдамида аниқлашга нисбатан катта самара бермоқда. Шу боис кенглик станциялари ҳам ўз ишларини қайта қурмоқда. Китобда ҳам шундай бўляпти. Бироқ бу ерда кузатишнинг оптик усулларидан узил-кесил воз кечмоқчи эмаслар. Чунки улар ҳали ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ. Ўтган йили станцияда халқаро программа асосида ЗТЛ-180 ва Бамберг зенит-телескоплари ёрдамида мунтазам равишда кузатишлар олиб борилди. Жойларнинг салкам 2000 та кенглик вазияти ва вақтга тузатишлар ҳисоблаб чиқилди.

Кузатиш натижалари ҳафтада икки марта телетайп орқали ер айланиши параметрларини аниқлаш учун Москва, Иркутск, Киев, Мицусава ва Парижга узатилади. Мазкур параметрлар катта илмий ва халқ хўжалиги аҳамиятига эгадир. Улардан геодезияда, геофизикада, денгиз ва космос навигациясида фойдаланилмоқда.

Бу йилдан бошлаб оптик усуллар билан олинган барча маълумотлар Шанхай обсерваториясига юборилмоқда. Халқаро вақт ва қутблар хизмати ёпилгач, у оптик астрометрия маркази бўлиб қолди.

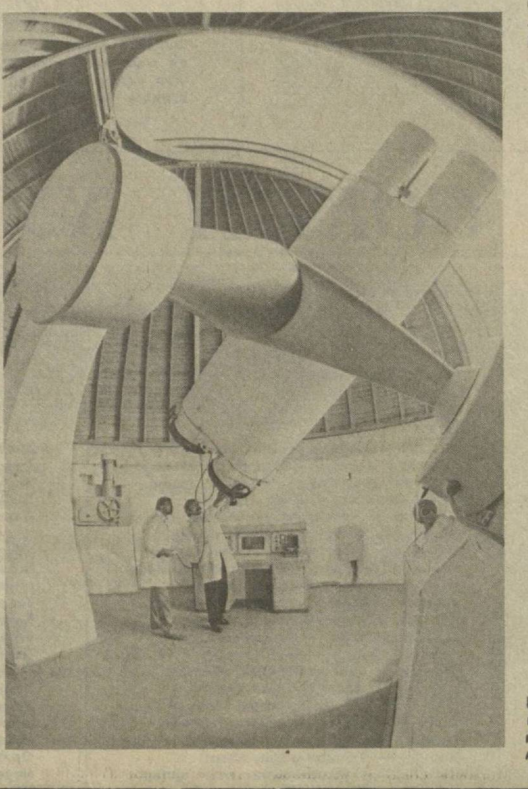

Суратларда: 1. Станциядаги Цейс астрографи жуда олис юлдузларни ҳам кузатиш имконини бермоқда. 2. Физика-математика фанлари кандидати Александр Михайлович Калмиковни жаҳоннинг кўплаб астрономлари яхши биладилар. У Китоб халқаро кенглик станциясига 30 йилдан ортиқ директорлик қилди.

С. Величкин фотолари (ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ДИҚҚАТ!

Ҳамма ерда банк реквизитлари ўзгарганлиги муносабати билан ва топширилган темир-терсак, рангли металл чиқитлар учун ўз вақтида ҳисоб-китоб юритиш мақсадида

«УЗВТОРЦВЕТМЕТ» ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

темир-терсак ва рангли металл чиқитларини топширувчи шахслардан

янги БАНК РЕКВИЗИТЛАРИНИ, жумладан: банкнинг номи, банкнинг коди ва индекси, корхона ёки ташкилотнинг ҳисоб-китоб счёти номери, ОКПО (корхоналар ва ташкилотларнинг умумиттифоқ классификатори) кодини **МАЪЛУМ ҚИЛИШНИ СЎРАЙДИ**, шунингдек топширилган рангли темир-терсакларнинг ҳар бир партияси қуйидаги ҳужжатлар: портлаш хавфсизлиги ҳақидаги гувоҳнома, паспорт, наряд-фактура билан расмийлаштирилган ҳолда жўнатилиши лозим — ушбу ҳужжатларда юқорида санаб ўтилган ҳамма маълумотлар кўрсатилади.

АБДУЛЛА ҚАҲҲОР НОМИДАГИ РЕСПУБЛИКА САТИРА ТЕАТРИНИНГ

ФЕВРАЛЬ ОЙИДАГИ РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

10, 13 февралда — «Насриддин афанди ва аэронл». Ш. Алиев асари (икки пардали сатирик комедия).
13, 17 февралда — «Сабил қолди». Ф. Мусажонов асари (бир пардали сатирик комедия).
20 февралда — «Ё афанди, ё шоҳ, ё...». Азимзода асари (икки пардали комедия).
25, 27 февралда — «Жанжал». Шукрулло асари (икки пардали комедия).
Спектакллар «Восток» клубининг биносида соат 19.00 да бошланади.
Адрес: Навоий кўчаси, 16-уй. Телефон 41-05-50.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА ФУТБОЛ БЎЙИЧА ЎРТОҚЛИК УЧРАШУВЛАРИ ЎТКАЗИЛАДИ.

1988 йил 20 февраль соат 17.00 да
«ПАХТАКОР» (Тошкент) —
«ЖАЛЬГИРИС» (Вильнюс)

1988 йил 23 февраль соат 18.30 да
«ПАХТАКОР» (Тошкент) —
«ҚАЙРАТ» (Олмаота)

КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА

ФУТБОЛ

ФУТБОЛ ИШҚИБОЗЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Республика «Пахтакор» стадионида танаффус пайтида спорт-буюм лотереяси ўйини ўтказилади. Тиражда «Жигули» автомобили, «Москвич» автомобили, «ЗАЗ» автомашинаси ва бошқа спорт буюмлари ўйналади.
Бир дона лотерея билетининг баҳоси — 1 сўм.
Ўйинда фақат «Пахтакор» стадионида бўлган ишқибозларгина қатнаша оладилар.
Ютуқлар футбол учрашуви тугаган заҳоти топширилади.
Спорт лотереяси ўйинида сизларга омад тилаймиз.
Билетлар «Пахтакор» стадионининг барча кассаларида 15 февраль соат 14.00 дан бошлаб сотилади.
Коллектив бўлиб тушиш учун заявкалар қабул қилинади.
Справкалар учун телефон: 41-30-23.

• Фельетон ўрнида

Тафтишлар ва ташвишлар

ЁҲУД БИР ШИКОЯТНИ ЕТТИ МАРТА ТЕКШИРИБ, НОТЎҒРИ ХУЛОСА ЧИҚАРГАН РЕВИЗОРЛАРНИНГ ДАВЛАТ ҲИСОБИДАН ХОТАМТОЙЛИГИ

Республика яйлов-мелиорация бирлашмасининг ишчи-хизматчилари тафтишчилардан безор. 1986 йилнинг баҳоридан ўтган йилнинг охиригача бошқармага етти марта турли комиссиялар келиб, хўжалик фаолиятини роса ғалвирдан ўтказишди. Бундай комиссиябозликка бошқарма бошлиғи К. Шаҳриевнинг механизация бўйича ўз ўринбосари Ю. Громовни прогулчилиги учун ишдан бўшатиши сабаб бўлди. Бошқармада йўл қўйилаётган «суиистеъмолликлар» тўғрисида тегишли ташкилотларга шикоятлар кела бошлади. Уларнинг ҳаммасида қўйилган айб битта — бошқармада ёнилғи-мойлаш материаллари талон-торож қилинмоқда.

Дастлаб бу даъвони бошқарма халқ контроли бош группаси аъзолари текширишди. Автотранспорт воситаларида ёнилғининг сарфланиши хронометраждан ўтказилди. Ҳаммаси белгиланган нормалар асосида эди. Шикоятбозлик эса давом этаверди.

1986 йилнинг май ойида худди шу масалада бошқарма бўйсунадиган республика бирлашмасининг контроли ревизия бошқармаси ходимлари текшириш ўтказишди. Даъволар яна тасдиқланмади. Бироқ «ўғриликлар» тўғрисида кетма-кет сигнал бераётган шикоятчи ҳамон тинчимас эди.

Область прокуратураси масалани янада чуқурроқ ўрганиш учун область автомобиль тресті, геофизика экспедицияси ходимларига мурожаат қилди. Улар ўн беш кун тер тўкишди, хулоса эса ўзгармади.

Бошқармага тўртинчи комиссия 1986 йилнинг охирида келди. Энди республика прокуратурасининг топшириғига биноан «Узагропромстрой» бирлашмаси мутахассислари ревизия ўтказишди. Бу текшириш ҳам шикоятчи ва унинг айрим хомийлари кутган натижани бермагач, бошқармага республика Давлат агросаноат комитетининг бош мутахассиси Д. Ширинов келди.

Янги ревизор бошқарманинг кейинги йиллардаги молиявий-хўжалик фаолиятини далилловчи барча ҳужжатлар билан танишиб бошини қотириб ўтирмади. У шикоятчининг қуруқ гапларига таяниб, бошқарма раҳбарларига барча зарур бўлган айбларни ёпиштирди-да, актга имзоларини чектириб жўнаб қолди.

Оқибатда комиссиябозлик янада авж олди. Область прокуратураси ревизорнинг бу актини Файзулла Хўжаев район прокуратурасига оширди. Бир неча кун мобайнида бошқарма бошлиғидан тортиб оддий қурувчигача терговчига сўроқ берди.

Тергов ишлари тугагач Д. Ширинов ўтказган ревизия ҳужжатлари жиноий иш қўзғатиш учун асос бўла олмаслиги аён бўлиб қолди.

Яна республика прокуратурасига мурожаат этилди. Натижада, ўтган йилнинг 11 майида республика прокуратураси умумий назорат прокурори Ю. Шокирова раҳбарлигида комиссия ташкил қилинди. Комиссия составига республика Давлат агросаноат комитети адлия бошқармасининг бош мутахассиси А. Қурбонов, шу комитет капитал қурилиш ва ремонт бош бошқармаси сектор мудири Э. Зефиров, «Узагропромстрой» бирлашмаси бош энергетиги У. Пардабоев, Давлат агросаноат комитети контрол-ревизия бошқармаси бош мутахассиси К. Шарипов, республика яйлов-мелиорация бирлашмаси бошлиғининг ўринбосари Л. Гительман киритилди.

Еттинчи комиссия бошқарма қурилиш-монтаж ишларини олиб бораётган 60 та объектда контрол ўлчовлар ўтказди. Барча объектларда ёнилғи-мойлаш материалларини сарфлаш, ҳисобдан чиқариш, бажарилган иш нарядларига баҳо қўйиш ва бошқа соҳалардаги ишлар чуқур таҳлил этилди. Бошқарма ёрдамчи хўжалигидаги ишлар ҳам ҳар томонлама тафтиш қилинди. Ҳеч қандай суиистеъмоллик фактлари аниқланмади. Бундан олдинги ревизияда қўйилган айблар асоссиз бўлиб чиқди. Комиссия хулосасига асосланиб собиқ бош мутахассис Д. Ширинов бошқарма молиявий-хўжалик фаолиятининг ревизиясини холисона ўтказмаганлиги учун лавозимидан бўшатилди.

Биз бошқарма мутахассислари ёрдамида текширувчи ташкилотларнинг комиссиябозлиги туфайли давлатга етказилган иқтисодий зарарни чамалаб чиқдик. Ревизорлар тафтиш жараёнида бошқарма ходимлари ва ўзларининг 1313 киши-соат иш вақтларини беҳудага сарфлаб юборишган. Бошқармада ёнилғи-мойлаш материалларини сарфлаш жараёнларини текшириш пайтида текин транспортдан фойдаланиш оқибатида 20240 литр бензин йўқотилди. Буни эшитган ҳар бир автотранспорт ходимининг тепа сочи тикка бўлиши табиий.

Бошқармага қарашли қурилиш объектлари Қизилқумдаги олис яйловларда жойлашган. Коллектив кўп йиллардан буён Бухоро ва Навоий областлари қоракўлчилик совхозлари учун сув чиқариш билан шуғулланади. Комиссия аъзолари бу объектлардаги ишларни текшириш учун минглаб километр масофани босиб ўтишди. Ревизорлар пиёда эмас, машинада юришди, албатта.

Мана шу текширишлар жараёнида еттита комиссия составида бўлган тафтишчилар меҳнат ҳақи ва командировка харажати сифатида 11780 сўмни давлат кассасидан санаб олишди. Текширишлар учун кетган жами харажат қарийб 25 минг сўмни ташкил қилади.

Хўш, шунча текширишлардан қандай фойда чиқди? Ҳеч қандай! Еттита комиссияни лақиллатиб келган Ю. Громовнинг ишдан бўшатилиши тўғрисидаги буйруққа республика прокуратураси «Узагропромстрой» бирлашмаси раҳбарларининг кўрсатмасига биноан ўзгартириш киритилиб, унга... давлат кассасидан уч ойлик маоши миқдорида ҳақ тўланди.

Республика яйлов-мелиорация бирлашмасининг бошлиғи М. Маҳманов мазкур ташкилотлар таъсири остида бундай буйруқни имзолади-ю, кўп ўтмай республика прокуратураси ва «Узагропромстрой» раҳбарларига эътироз билдириб хат йўллади.

Бухородаги яйлов-мелиорация қурилиш-монтаж бошқармаси ходимлари содир бўлган воқеадан ҳайратга тушишмоқда. «Наҳотки, қайта қуриш даврида ҳам ўзини жабрдийда қилиб кўрсатадиган шикоятчининг нони бутун бўлса?» — деб ёзишади улар редакцияга йўллаган мактубларида. Уларнинг бу саволини «Узагропромстрой» бирлашмаси раҳбарларига ҳавола этамиз.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Спорт

ТОҒ ЧАНҒИ:

ЧИМЁН БАҒРИДА

Республика пойтахти яқинидаги Чимён тоғи этаклари яна гавжумлашди. Момиқ қор босган қияликларда анъанавий мусобақа бошланди. Чимён спорт-туристик комплексидан тоғ-чанғи бўйича ўсмирлар ўртасида халқаро мусобақа байроғи ҳилпираб турибди. Бу сафарги баҳс иштирокчиларининг омадлари келган. Улар асосий учиш трассаси яқинида бунёд этилган қияликка кўтарилиш ва учиш имкониятига эга бўлишди. Белдорсой трассаси чанғичилар учун спортнинг қизиқарли турларидан ҳисобланган тезкор тушиш бўйича маҳорат ошириш маскани бўлиб қолади.

Мусобақада 120 га яқин чанғичи иштирок этмоқда. Польша ва Руминиядан келган чанғичлар Белдорсойда илк бор ўзаро баҳслашадилар. Мусобақада, шунингдек, СССР терма командаси ҳамда республикамиз чанғичилари ҳам иштирок этадилар. Мутахассислар ҳам етарли. 40 нафар тренер, 60 дан ортиқ судья ўсмирларнинг қобилият ва иқтидорларини кўздан кечирадилар. Келажаги порлоқ чанғичиларга умид боғлайдилар. Мазкур мусобақа арафасида бу ерда касаба союзлари кўнгилли спорт жамияти марказий совети биринчилиги бўлиб, кўпгина чанғичилар ўзига хос синовдан ўтишди. Мусобақада чирчиқлик Д. Болкова, тошкентлик А. Развалаев билан Д. Удодовлар муваффақиятли қатнашишди.

Халқаро мусобақа программасига кўра, чанғичилар бир ҳафта мобайнида Белдорсой қияликлари бўйлаб тезкор тушишда ўзаро куч синашадилар.

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.

БУТУНИТТИФОҚ МАШИНА-ТРАКТОР ПАРКИ РЕМОНТИ ВА ЭКСПЛУАТАЦИЯСИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ
ЎРТА ОСИЁ ФИЛИАЛИ
(СредазГОСНИТИ)
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходим: машина-трактор парки ва суғориш техникасига техника хизмати кўрсатиш ва уни сақлаш лабораторияси.
Конкурс муддати — 28 февралгача.
Мурожаат учун адрес: 702832, Тошкент области, Калинин райони, Ўртаовул алоқа бўлими, 1-уй.

ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА КОРХОНАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
«Узстройиндустрия» республика ишлаб чиқариш бирлашмасининг
2-ТЕМИР-БЕТОН БУЮМЛАРИ ЗАВОДИ
1988 йилда
буюртмачи материалидан темир-бетон буюмлари тайёрлаб бериш учун шартномалар тузади.
ИИС-22, 2:3,
КЭ-01-49 1,6,
1, 423 1:6,
1, 427 1:5 серияларидаги колонналар;
ИИС-22 1:3 сериясидаги ригель;
3 метрдан 6 метр узунликдаги барча моделдаги бетон ариқлар;
ариқлар устига ётқизиладиган плиталар;
йўлга ётқизиладиган плиталар;
1,462 1. БСД-9 (4-6 босимли) сериясидаги тўсинлар;
18, 24 метр узунликдаги стропила фермалари.
Завод адреси: Тошкент шаҳри, 146-алоқа бўлими, Строительная кўчаси, телефонлар: 90-31-69, 90-39-33, 90-39-53.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТИЛ ВА АДАБИЁТ ИНСТИТУТИ
вакант вазифага
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кичик илмий ходим: рус тили бўлими (ўзбек тилини биладиган фан кандидати).
Конкурс муддати — 29 февралгача.
Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700170, Тошкент шаҳри, Мўминов кўчаси, 9-уй.

Низомий номли Тошкент давлат педагогика институти ректорати, жамоат ташкилотлари ва КПСС тарихи кафедраси коллективи кафедра мудири С. Содиқовга онаси
Ҳикмат ОДИЛОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат педагогика институти ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари ҳамда институт кутубхонаси коллективи кутубхона директорининг ўринбосари С. К. Нурутдиновага онаси
Зайнаб ҲАМИДОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Экономика институти коллективи сектор мудири Р. М. Муҳиддиновга отаси
Музаффар МУҲИДДИНОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

• Тингланг, томоша қилинг

9 ФЕВРАЛЬ, СЕШАНБА.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мен, сен, ва биз ҳаммамиз биргаликда. 9.50 — «Тинч Дон». Бадиий фильм. 1-серия. 11.35 ва 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Саратов телевидение студиясининг программаси. 17.20 — Болалар учун фильм. 18.30 — Новаторлар ва консерваторлар. 19.15 — Шеърият лаҳзалари. 19.20 — Дунё воқеалари. 19.40 — «Тинч Дон». Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Концерт. 23.50 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Физика. 10.05 — Француз тили. 11.05 — Геногеография. 11.35 — Табиатшунослик. 11.55 — Ҳужжатли фильм. 12.05 — Француз тили. 12.55 — «Сўнгги йўл». Бадиий фильм. 14.30 — Шаҳарлар ва йиллар. 15.15 Янгиликлар. 15.25 — «Яширин обком ҳаракатда». Бадиий фильм. 1-серия. 16.30 — Ҳужжатли фильм. 18.25 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 —... 16 ёшгача ва ундан катталар. 20.00 — Музикали киоск. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Камалак. 21.15 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Терговга киришилсин». Бадиий фильм. 1-серия. 23.25 — Ҳужжатли фильм. 23.55 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — «Ассалому алайкум». 16.45 — Ботаника. 17.15 — Телефильм. 17.30 — Рус адабиёти. 18.05 — Фильм-концерт. 18.25 — «Иван Павлов. Ҳақиқат излаб». Бадиий фильм. 5-серия. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ёшлик. 20.00 — Пахтачилик: тажриба ва муаммолар. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Навоий». Видеофильм. 7-серия. 23.45 — Ҳужжатли фильм.

УзТВ-II. 19.30 — «Салют, Мария!» Бадиий фильм. 1-серия. 20.35 — Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз флотининг 70 йиллигига. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. **Фрунзе.** 22.15 — Телеарена. Публицистик спорт дам олиш программаси.

РАДИО

Биринчи программа. 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Вокал-симфоник поэма. 9.45 — Катталарга болалар ҳақида. 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Китоблар оламида. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Н. Добронравов шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Болалар учун эшиттириш. 15.50 — Партиявий иш: шакл ва услубнинг янгиланиши. 18.15 — Ҳозирги босқичда ғоявий кураш. 18.30 — Концерт. 19.20 — Мадҳи торим авжида. Концерт. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 — «Қалдирғоч» ансамбли ижро этади. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.